

СТРАТЕГІЯ

РОЗВИТКУ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ
ОБЛАСТІ НА 2023–2027 РОКИ

Стратегія розвитку освіти Одеської області на 2023–2027 роки

Розроблена відповідно до Конституції України, законів України, нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України, Стратегії розвитку Одеської області на 2021–2027 роки, затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 03 березня 2020 року № 1228-VII «Про затвердження Стратегії розвитку Одеської області на період 2021–2027 років».

Стратегія ґрунтується на аналітичному звіті та SWOT-аналізі стану освіти в Одеській області до повномасштабної збройної агресії РФ, аналізі впливу війни на сферу освіти в регіоні, а також пріоритизації проблем різних складників освіти.

Документ створено на виконання меморандуму про співробітництво між Одеською обласною державною адміністрацією та громадською організацією «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»

щодо впровадження Швейцарсько-українського проєкту DECIDE в частині модернізації у сфері освіти.

Видання здійснено за підтримки Швейцарії в межах впровадження Швейцарсько-українського проєкту DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» (www.decide.in.ua).

ЗМІСТ

1. Концепція Стратегії розвитку освіти в Одеській області	4
2. Аналіз стану освіти в Одеській області	5
2.1. До повномасштабної збройної агресії рф проти України	5
2.1.1. Дошкільна освіта	5
2.1.2. Повна загальна середня освіта	8
2.1.3. Позашкільна освіта	22
2.1.4. Професійна (професійно-технічна) освіта	26
2.2. Аналіз впливу повномасштабної збройної агресії рф проти України на сферу освіти в регіоні	31
2.2.1. Дошкільна освіта	31
2.2.2. Повна загальна середня освіта	33
2.2.3. Позашкільна освіта	37
2.2.4. Професійна (професійно-технічна) освіта	37
2.2.5. Сформованість системи управління освітою	39
3. Аналіз сильних та слабких сторін, а також загроз та можливостей розвитку освіти в Одеській області (SWOT- аналіз)	40
4. Пріоритезація ключових проблем системи освіти в Одеській області	41
5. Стратегічне бачення освіти в Одеській області	41
6. Стратегічні цілі	41
7. Система моніторингу та оцінювання результативності	44
8. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії	45
Додаток 1. Уніфіковані критерії та індикатори розвитку освіти	46

1. Концепція Стратегії розвитку освіти в Одеській області

Стратегія розвитку освіти Одеської області на 2023-2027 роки (далі – Стратегія) розроблена відповідно до Конституції України, законів України «Про засади державної регіональної політики», «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про позашкільну освіту», «Про охорону дитинства», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, а також відповідних постанов Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України, Стратегії розвитку Одеської області на 2021-2027 роки, та інших нормативно-правових документів. Стратегія враховує Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року («Глобальні цілі»), зокрема ціль 4 – «Якісна освіта».

Підставами для розроблення Стратегії є необхідність поглибленого розвитку освіти в регіоні з урахуванням здобутих за попередні періоди досягнень, а також подолання наслідків повномасштабного збройного вторгнення РФ на територію України.

Аналіз стану освіти здійснено на підставі даних, оприлюднених Державною службою статистики України, державною науковою установою «Інститут освітньої аналітики», а також з ураху-

ванням оперативних даних, наданих Департаментом освіти і науки Одеської ОДА.

Стратегія ґрунтується на аналітичному звіті щодо стану освіти в Одеській області до повномасштабної збройної агресії РФ, SWOT-аналізі, аналізі впливу війни на сферу освіти в регіоні, а також пріоритизації проблем різних складників освіти. Документ визначає бачення, стратегічні та операційні цілі розвитку освіти на період 2023-2027 років, зокрема за такими ключовими напрямками:

1. Доступність освіти.
2. Кадровий потенціал.
3. Якість освіти.
4. Фінансування.
5. Сформованість системи управління освітою.
6. Комфорт і безпека.
7. Матеріально-технічне забезпечення.

Стратегія може змінюватися в установленому чинним законодавством порядку в разі, коли в період її виконання відбуватимуться зміни в освітньому законодавстві, державній освітній політиці, в соціально-економічній ситуації в області, що потребуватимуть відповідного реагування. Стратегія передбачає взаємодію з чинними обласними програмами з питань освіти, молоді, культури тощо.

2. Аналіз стану освіти в Одеській області

2.1. До повномасштабної збройної агресії РФ проти України

Аналіз стану освіти в Одеській області (2020–2021 роки) здійснено за сферами освіти, ключовими напрямками розвитку освіти в області, а також з урахуванням уніфікованої системи критеріїв та індикаторів розвитку освіти. Аналіз здійснено за участі робочої групи з модернізації Стратегії розвитку освіти Одеської області та формування Дорожньої карти, створеної наказом Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації від 28.10.21 №189/ОД «Про затвердження складу робочої групи з модернізації Стратегії розвитку освіти та формування дорожньої карти».

Показники та індикатори, які на момент аналізу не вимірювалися та не перебували у відкритому доступі, враховані не були. Такий аналіз наведено з міркувань етапності післявоєнного відновлення сфери: антикризових заходів, досягнення довоєнних показників та подальшого розвитку.

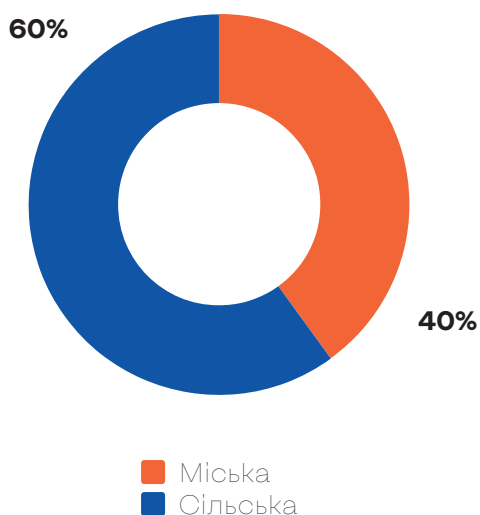
2.1.1. Дошкільна освіта

Доступність освіти

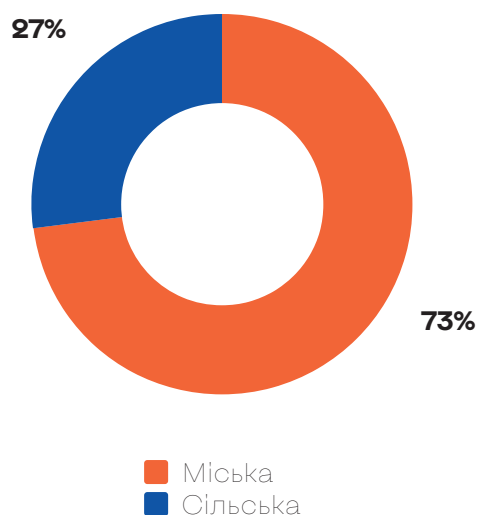
В Одеській області у 2021 році функціонувало 798 закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО), з яких 322 було розташовано в міській місцевості та 476 – у сільській. У цих закладах виховувалось 68 027 дітей, з яких 49 629 у міській місцевості та 18 398 – у сільській. Водночас мережа ЗДО була розрахована на 67 524 місця, з яких 43 097 утворені в ЗДО міської місцевості та 24 427 – сільській.

Частка ЗДО за типом місцевості становила 40,4% у містах та 59,6% у селах. Такий розподіл дещо непропорційний до контингенту вихованців, адже в містах він становив 72,9%, а в селах – 27,1%, але він пояснюється густотою населення, яке проживає у приміській зоні.

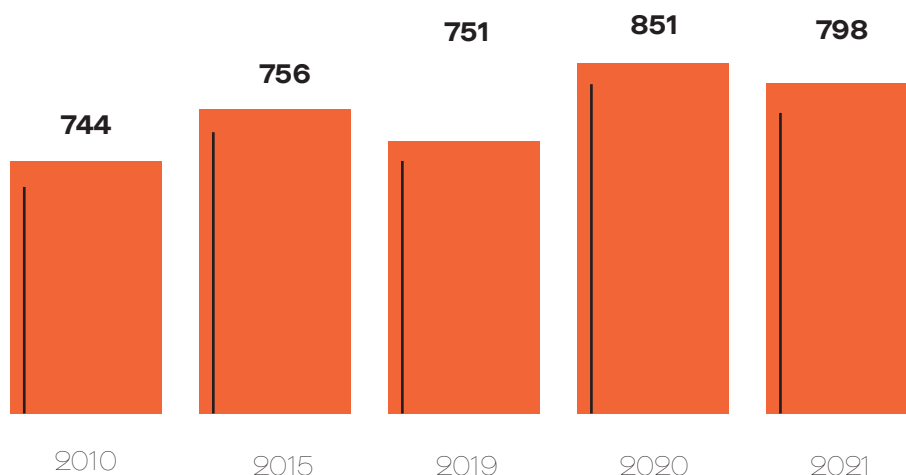
— Розподіл ЗДО за типом місцевості

— Розподіл контингенту ЗДО за типом місцевості

— Розвиток мережі ЗДО в регіоні

Відносна стабільність мережі ЗДО в регіоні спостерігалася з 2010 до 2019 року, коли відбувся стрімкий її розвиток у 2019 році. Проте з 2020 по 2021 рік мережа знов зазнала стрімких змін – скоротилася на 53 ЗДО.

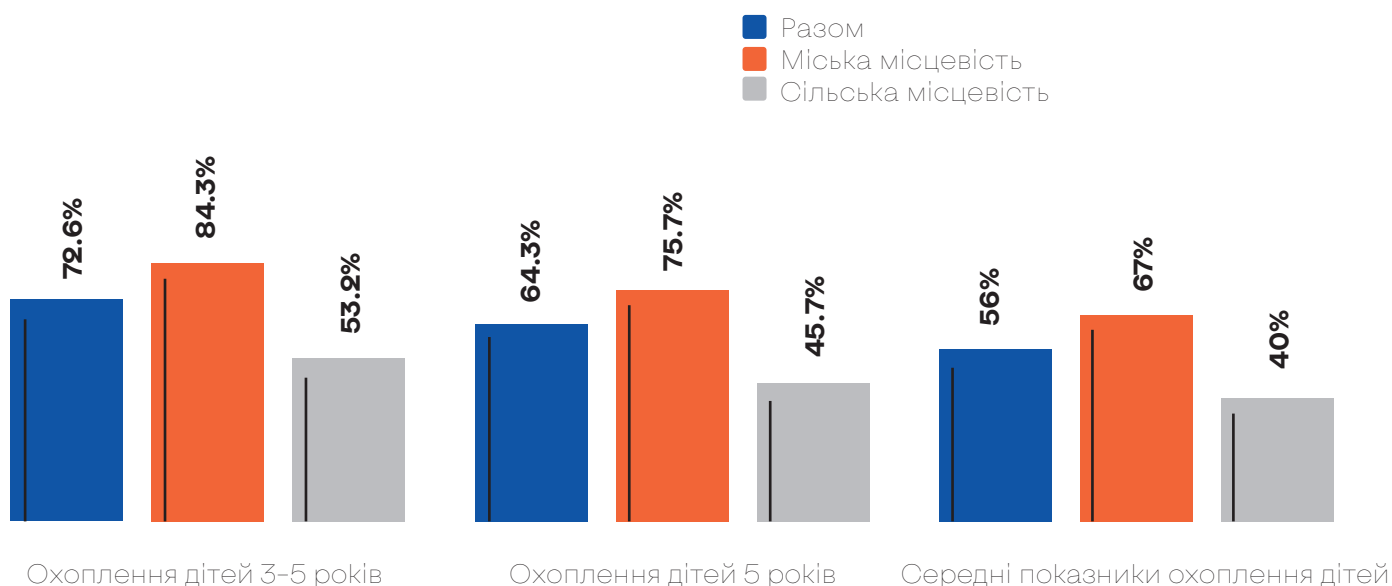
Зокрема, мережу ЗДО в області становили:

- 724 (90,7%) ЗДО загального розвитку;
- 59 (7,4%) комбінованих ЗДО;
- 15 (1,9%) санаторних та спеціальних ЗДО;
- 35 (4,4%) ЗДО, що мали групи короткотривалого перебування;
- 10 (1,2%) ЗДО з цілодобовим перебуванням дітей;

- 47 (5,9%) приватні ЗДО.

Чисті показники охоплення дітей дошкільною освітою у 2021 році становили 72,6% дітей 3-5 років (у міській місцевості цей показник сягав 84,3%, натомість у сільській місцевості – 53,2%). Охоплення дітей 5-річного віку становило в середньому 64,3% (75,7% в міській місцевості та 45,7% у сільській місцевості). ЗДО Одещини виховували 7,1% дітей 6-річного віку, зокрема 9,3% – в містах та 3,8% – в селах. Водночас показники охоплення дітей дошкільною освітою становили 56% (67% у міській місцевості та 40% у сільській місцевості).

— Охоплення дітей дошкільною освітою

Різними формами дошкільної освіти охоплено 97 % дітей віку від 3 до 6 (7) років, при цьому необхідно врахувати, що в ЗДО Одещини виховувалось 7,1% дітей 6-річного віку, зокрема 9,3% в містах та 3,8% в селах. Водночас показники охоплення дітей дошкільною освітою мали вищі показники у міській місцевості, ніж у сільській.

Однак за умов неповного охоплення дітей дошкільною освітою в ЗДО міської місцевості є заповнені на 115% (на 43 097 місцях виховувалось 49 629 дітей), натомість у сільській місцевості ЗДО переповненими не були, адже на 24 427 місцях виховувалось 18 398 дітей, що свідчить про заповненість ЗДО на 75,3%.

Найбільше перевантаження спостерігається у закладах дошкільної освіти комунальної форми власності м. Одеса та Одеському районі, що є передбачуваним.

Планом розвитку мережі на 2021 рік було утворено 1000 додаткових місць у закладах дошкільної освіти різних типів та форм власності.

Поряд з цим в області функціонує 15 закладів компенсаційного типу, 58 закладів комбінованого типу (155 спеціальних груп, 48 санаторних груп), де понад 3,5 тис. вихованців одночасно із здобуттям дошкільної освіти проходять комплекс лікувально-корекційних заходів.

Водночас переповненими залишаються санаторні групи ЗДО, у яких на 895 місцях виховується 941 дитина (завантаженість на 105%).

Водночас приватні ЗДО заповнені на 60,4%.

Мережа інклюзивних груп розвивається швидко: у порівнянні з минулим роком вона збільшилась на 56%.

Інклюзивні групи мали 143 ЗДО (17,9% від загальної кількості ЗДО), у яких було 234 групи та виховувалось 477 дітей на утворених 1 143 місцях. Загальна кількість дітей з особливими освітніми потребами (далі – ООП) становила 2996 осіб, з яких з інвалідністю 288. Відтак лише 15,9% дітей з ООП перебували в інклюзивних групах, які, своєю чергою, залишались заповненими лише на 41,7%.

Водночас кількість дітей з ООП (діагностування ООП) стрімко зростає, адже у 2019 році обліковувалось 1489 дітей з ООП, а у 2018 році – 1341. Наразі ситуація потребує від системи освіти готовності та активного розвитку інклюзії.

За даними статистики, найбільш поширеною нозологією в групах спеціального призначення було порушення мовлення – 82,5%. Відтак особливості контингенту ЗДО за нозологіями свідчать про потребу у відповідних корекційних послугах та супроводі фахівців.

Кадровий потенціал

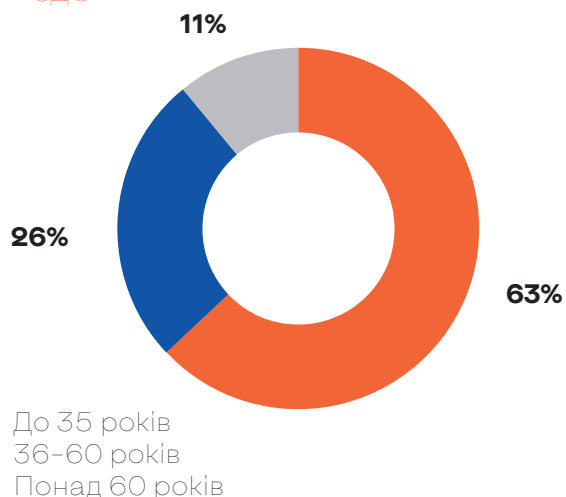
Дошкільну освіту в ЗДО Одеської області забезпечували 17 468 штатних працівників, з яких:

- 7 067 – педагогічний персонал;
- 546 – директори;
- 4 901 – вихователі;
- 255 – вихователі-методисти;
- 185 – практичні психологи;
- 5 – соціальні педагоги;
- 169 – асистенти вихователя;
- 1 006 – інший педагогічний персонал.

Водночас у ЗДО працювали 664 медичні працівники та 9 737 осіб технічного персоналу. Зокрема, такі дані свідчать про те, що лише 68% ЗДО мали призначених директорів, а також 76,8% ЗДО не мали у штаті практичних психологів (за типовими штатними нормативами, посаду можуть мати ЗДО з 7 та більше групами в містах та з 4 і більше групами в селах). 16,8% ЗДО не мали на постійній основі медичного персоналу, а 24,2% інклюзивних груп – асистентів вихователя.

Переважно дошкільну освіту забезпечували педагогічні працівники віком від 36 до 59 років, а найменше – понад 60 років.

— Віковий склад педагогічних працівників ЗДО

96,8% штатних педагогічних працівників (6 840 з 7 067) мали освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень). З них частіше штатні педагогічні працівники мали перший та другий рівні вищої освіти (ступені бакалавра, спеціаліста, магістра) – 64,6%, натомість 35,4% працівників мали початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти (ступені молодшого бакалавра, молодшого спеціаліста).

Для педагогічних працівників ЗДО в області створені умови для підвищення кваліфікації та професійного розвитку. Зокрема, комунальний заклад вищої освіти (далі – КЗВО) «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» пропонує різноманітні курси підвищення кваліфікації. Своєю чергою на сайті КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» оприлюднено 100% програм підвищення кваліфікації, із зрозумілим алгоритмом запису та проходження навчання.

Фінансування освіти

У 2019 році з місцевих бюджетів було виділено 1829254,70 тис. грн. (поточні видатки) та капітальні видатки – 124488,6 тис. грн. на фінансування дошкільної освіти.

Розподіл поточних видатків становив:

- оплата праці і нарахування на заробітну плату – 70,1%;
- придбання товарів і послуг – 29,78% (серед них: продукти харчування – 16,67%, оплата комунальних послуг та енергоносіїв – 8,17%, дослідження і розробки, певні заходи щодо реалізації державних (регіональних) програм – 0,02% та інші);
- соціальне забезпечення – 0,04%;
- інші поточні видатки – 0,08%.

Отже, на розвиток ЗДО з місцевих бюджетів гроші виділяли не в потрібній кількості.

Середньорічні витрати на одну дитину в закладах дошкільної освіти за 2019 рік становили 24681,6 грн. і порівняно з 2017 роком зросли на 25,43%. Державна підтримка дошкільнят з особливими освітніми потребами становила в 2020 році 5,59% від загальної суми субвенції.

Висновки:

ЗДО у міській місцевості за неповного охоплення дітей залишались переповненими, водночас у сільській місцевості спостерігалось низьке охоплення дітей дошкільною освітою безпосередньо в закладах, при цьому кількість місць у сільських

ЗДО давала змогу розширювати контингент вихованців.

Щодо кадрового забезпечення, зафіксована потреба у фахівцях, зокрема: директорів, асистентів вихователя, медичного персоналу тощо. Основними видатками місцевих бюджетів, коштом яких фінансується сфера дошкільної освіти, були поточні видатки, що майже не залишало коштів на розвиток ЗДО.

Виявлені проблеми у сфері дошкільної освіти:

- переповнені ЗДО у міській місцевості, а також санаторні групи ЗДО;
- низьке охоплення дітей дошкільною освітою, особливо в сільській місцевості;
- непопулярність інклюзивної освіти;
- неповне кадрове забезпечення ЗДО;
- відсутність у місцевих бюджетах коштів на розвиток дошкільної освіти.

2.1.2. Повна загальна середня освіта

Доступність освіти

За даними статистичних звітів ЗНЗ-1 (2021–2022рр), мережа закладів загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) у 2021 році становила 736 закладів, у яких здобували освіту 281 913 учнів та працювали 24 460 учителів. 683 ЗЗСО засновані на державній та комунальній формі власності, а 53 – на приватній. Функціонувало 713 ЗЗСО області – без урахування спеціальних та санаторних шкіл.

У сільській місцевості розташовано більше закладів освіти (414 або 56,3%), однак їх контингент набагато менший, ніж у міській місцевості (84 346 або 30%). Водночас міська місцевість мала 322 заклади (43,7%) та 197 567 учнів (70%).

Більшість вчителів працювала у закладах міської місцевості. Так у міських закладах працювало 14 771 учителів (60,4%), а в сільських – 9 689 осіб (39,6%).

Мережу ЗЗСО у 2021 році становили:

- початкова школа з дошкільним відділенням – 17;
- початкова школа – 32;
- гімназія з початковою школою – 53;
- ліцей з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією – 117;
- ліцей з початковою школою та гімназією – 378;
- ліцей з гімназією – 10;
- гімназія – 10;

- ліцей – 38;
- спеціальні ЗЗСО та навчально-реабілітаційні центри – 23;
- санаторні ЗЗСО, що підпорядковані МОЗ – 4;
- 60 опорних закладів із 109 філіями.

Окрім того, у регіоні сформована розгалужена мережа спеціалізованих ЗЗСО, а саме:

- 1 мистецький ліцей, у якому здобували освіту 114 учнів;
- 1 спортивний ліцей, у якому здобували освіту 211 учнів;
- 2 ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою, де навчалися 228 учнів;
- 1 військовий (військово-морський, військово-спортивний), де навчалися 189 учнів;
- 1 науковий ліцей, де навчалися 720 учнів.

В області функціонувало також 5 навчально-реабілітаційних центрів (виключно у міській місцевості), що надавали послуги для 691 учня.

Протягом 2020/2021 н.р. були реорганізовані 19 ЗЗСО, з яких 4 у містах та 15 у селах. Із них: 12 було реорганізовано у філії, а саме: 2 у міській місцевості та 10 у сільській місцевості.

Середня наповнюваність класів (без урахування спеціальних ЗЗСО та спеціальних класів) становила 21 учень, для міської місцевості цей показник становив 25 учнів, а для сільської – 16.

Відносно максимальної кількості учнів, визначеної законодавством, наповнюваність класів становила 80,1%. (89,9% для початкової школи та 70,4% для базової та старшої школи).

У середньому на 1 вчителя припадало 12 учнів, зокрема в міській місцевості 14 учнів, а в сільській – 9.

Потреба щодо підвезення учнів до ЗЗСО та в зворотному напрямку, що становила 19 938 дітей, була забезпечена на 100%. Зокрема, шкільними автобусами було забезпечено підвезення 99,5%. Найбільше потребу в підвезенні мали заклади в сільській місцевості (15 130 учнів або 75,9%).

Класів початкової школи налічувалося 5 357, з яких у міській місцевості 3 187, а в сільській – 2 170. Усього функціонувало 36 класів-комплектів (0,7%), з яких у 27 у сільській місцевості та 9 у міській. Так 75% класів-комплектів функціонували саме в сільській місцевості.

Водночас 23,7% класів початкової школи мали до

15 учнів, зокрема, у міській місцевості таких класів налічувалося 322 (10% від кількості класів у міській місцевості), а в сільській місцевості – 941 (44% від кількості класів у сільській місцевості).

За інституційною формою здобували освіту 276 774 учні або 99% (274 267 – за денною формою, 1046 – за вечірньою формою та 596 – за заочною). Відповідно, за індивідуальною формою навчався 1% учнівського контингенту або 2 719 учнів (865 – за дистанційною, 6 811 за мережевою, 632 за екстернатною, 493 за сімейною та 1 594 за педагогічним патронажем).

У ЗЗСО області було створено 816 інклюзивних класів (6,2% від загальної кількості класів), з яких 481 в містах та 335 в селах.

Загалом в регіоні налічувалося 2 328 учнів з ООП (без урахування спеціальних ЗЗСО та спеціальних класів), з яких здобували освіту за інституційною (денною) формою в інклюзивних класах 1 853 учні або 79,6%. За індивідуальною формою навчались 475 (20,4%) учнів, з яких переважна більшість за педагогічним патронажем – 470 або 99%.

— Розподіл інклюзивних класів за типом місцевості

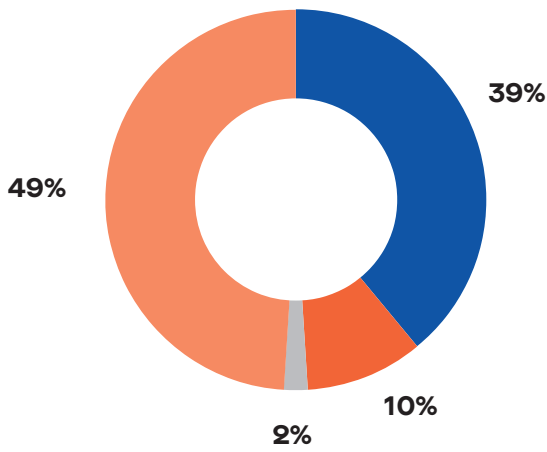
- Міська місцевість
- Сільська місцевість

У спеціальних класах, організованих в ЗЗСО, навчалося 86 учнів, а у спеціальних ЗЗСО – 2 334 учні, з яких 590 мали складні порушення.

У сільській та міській місцевості зберігалась майже однакова частка дітей з ООП, що навчались інклюзивно та індивідуально: у міській місцевості в інклюзивних класах навчались 79,4% дітей та 20,6% – індивідуально; у сільській місцевості 79,9% дітей навчались інклюзивно та 20,1% – індивідуально.

Мережа інклюзивно-ресурсних центрів (далі – ІРЦ) в Одеській області налічує 40 ІРЦ (<https://ircenter.gov.ua/>), що є однією з найбільших в Україні. 38 ІРЦ отримали комплекти

— Навчання дітей з ООП

- Дітей з ООП в інклюзивних класах
- Дітей з ООП на індивідуальній формі навчання
- Дітей в спец. класах ЗЗСО
- Дітей в спеціальних ЗЗСО

всесвітньо визнаних та адаптованих методик діагностики дітей з ООП (методики WISC-IV (шкала інтелекту Векслера для дітей), Leiter-3 (міжнародна шкала продуктивності Лейтера), Conners-3 (шкали оцінювання розладу дефіциту уваги та гіперактивності), РЕР-3 (індивідуалізоване психоосвітнє оцінювання дітей з розладами аутистичного спектру) та CASD» (опитувальник розладів аутистичного розладу).

Протягом 2021 року майже 4 тис. дітей пройшли комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку в інклюзивно-ресурсних центрах області.

На базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» працює Одеський обласний центр підтримки інклюзивної освіти. Окрім того, функціонує обласний тренінговий центр підтримки інклюзивної освіти.

Переважно навчання в Одеській області відбувалось в одну зміну. Проте навчання у дві зміни відбувалось у 75 (10,5%) ЗЗСО: у 69 (22,7%) міських ЗЗСО та у 6 (1,5%) сільських ЗЗСО для 20 114 (7,2%) дітей, зокрема для 19 416 (9,9%) дітей у містах та 698 (0,8%) дітей у селах.

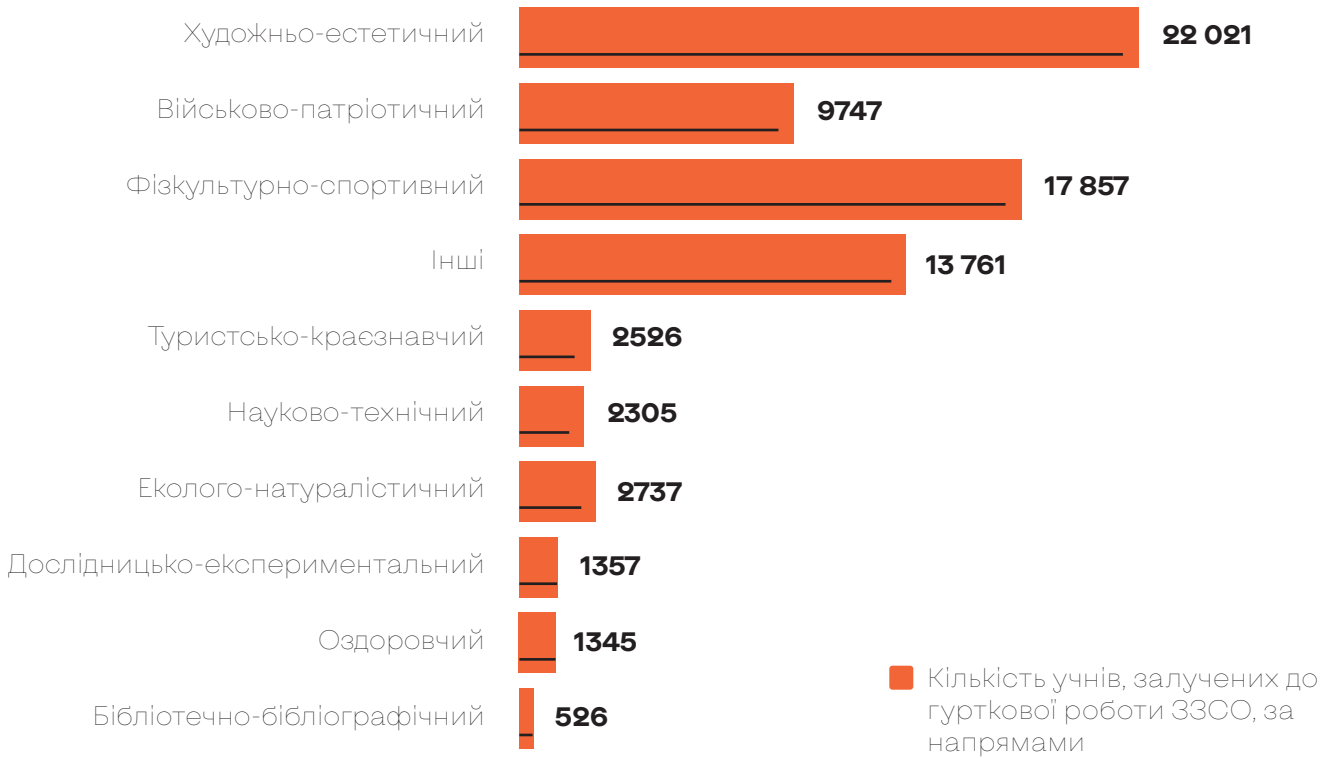
Групи подовженого дня (далі – ГПД) було утворено в 447 (62,7%) ЗЗСО: у 231 ЗЗСО в містах, 216 ЗЗСО в селах. Загалом в ГПД виховувалось 28 134 (10%) дитини, зокрема 18 823 в містах та 9 311 в селах. На 95,5% контингент ГПД складався з учнів початкової школи (26 863). Натомість від загальної кількості учнів початкової школи ГПД відвідували 23,3% дітей. За кошти батьків функціонувало 13,8% ГПД, які відвідувало лише 0,8% дітей від загальної кількості дітей в ГПД.

Щодо забезпечення архітектурної доступності, пандусами та поручнями було оснащено 509 або 71,4% ЗЗСО (у містах 64,1% від кількості міських шкіл, 76,8% від кількості сільських шкіл). Ліфти та підйомники мали лише 10 (1,4%) ЗЗСО (у містах – 2,3% від кількості міських шкіл, у селах – 0,7% від кількості сільських шкіл). Туалетні кімнати для осіб з інвалідністю були облаштовані у 82 ЗЗСО (11,5%), зокрема у 16,4% міських шкіл та 7,8% сільських ЗО. Безперешкодний доступ до першого поверху забезпечували 609 або 85,4% ЗЗСО, зокрема для міських шкіл цей показник становив 79,9%, а для сільських – 89,5%.

ЗЗСО також забезпечували й позашкільну освіту, зокрема, 629 (88,2%) шкіл мали 3 729 гуртки та секції, які відвідували 74 180 (26,5%) учнів. На платній основі функціонувало 199 (5,3%) гуртків, які відвідували 270 (0,4%) дітей. Наповнюваність таких гуртків становила 16 учнів.

— Кількість учнів, залучених до гурткової роботи в ЗЗСО, за напрямками

Кількість

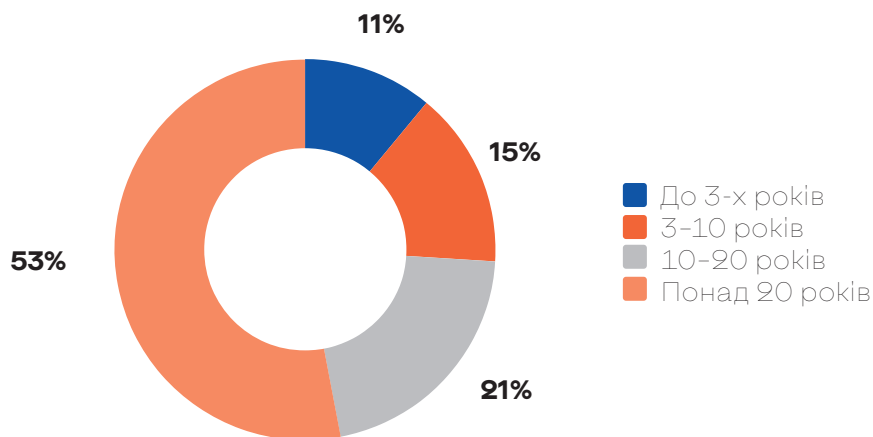
Кадровий потенціал

Склад педагогічних працівників системи повної загальної середньої освіти Одеської області у 2021 році становив 24 272 осіб, з них – 21 961 жінки (90,5%) та 20 651 (85%) без урахування сумісників. Із загальної кількості (29 152 ставок педагогічних працівників вакантними залишались 630 ставок або 2,2%.

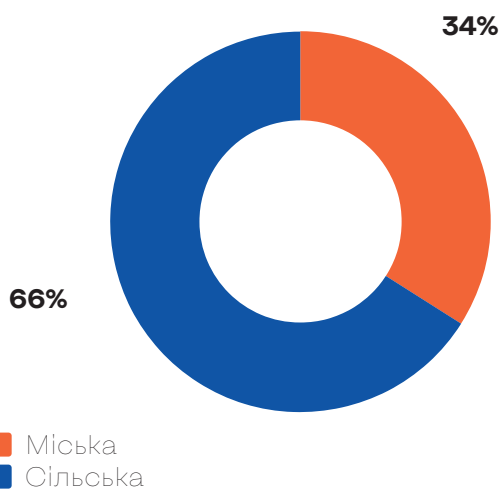
92,8% педагогічних працівників мали базову вищу та повну вищу освіту, 6,4% – неповну вищу освіту та 0,8% – повну загальну середню освіту.

Найбільша частка педагогічних працівників у системі, що мають стаж понад 20 років (52,9%), а найменше – до 3 років (10,7%). Водночас 17,3% педагогічних працівників були особами пенсійного віку.

— Розподіл педагогічних працівників за стажем

— Кількість вчителів, які викладають 3 та більше предметів

Загальна кількість вчителів, що викладали окремі предмети, становила 14 964 особи.

Понад три предмети в 2021 році викладали 1 948 або 13% вчителів із загальної кількості вчителів-предметників.

Зокрема, у міській місцевості цей показник становив 7,3%, а у сільській – 21,9%.

Порівнюючи частки вчителів-предметників, які викладають три та більше предметів, у розрізі

типу місцевості, найбільше таких вчителів саме у сільській місцевості.

Кадровий склад вчителів, які викладали окремі предмети, частіше охоплював учителів 41–50 років, при цьому залишався однорідним за віковим розподілом у межах сільської та міської місцевостях. Утім, у містах спостерігався дещо вищий відсоток вчителів до 30 років та понад 60 років.

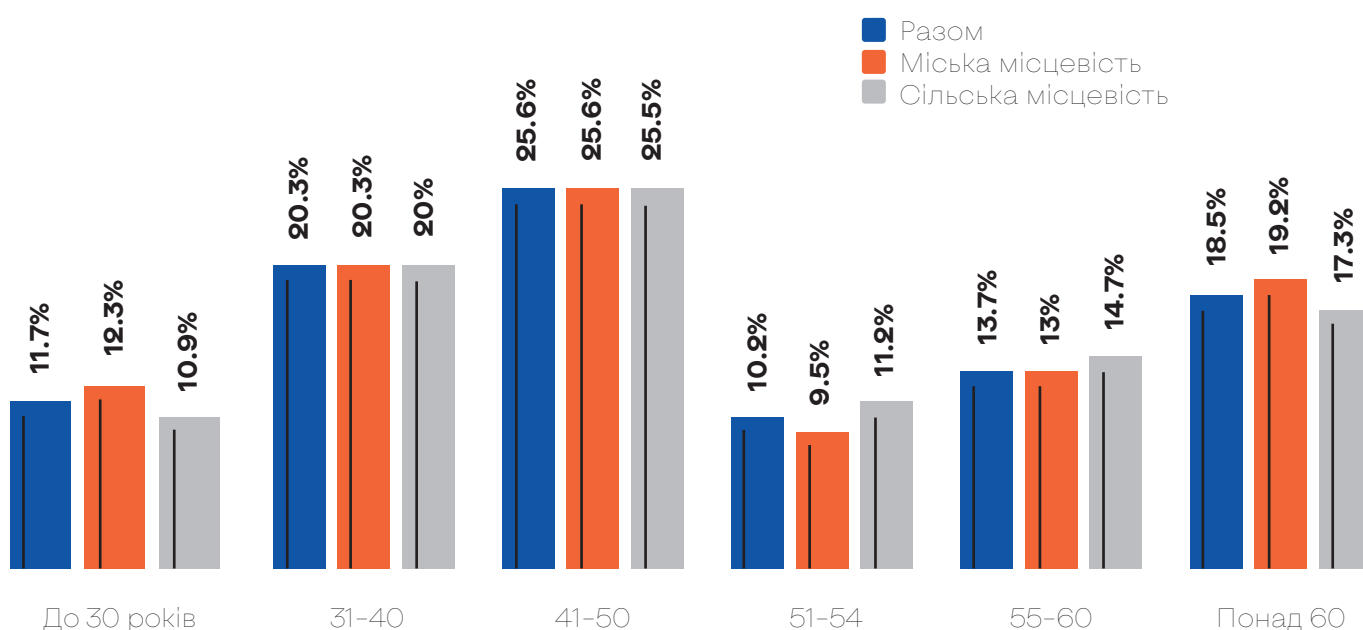
Разом із цим 15 (2,1%) ЗЗСО мали директорів віком до 30 років включно.

До складу педагогічних працівників ЗЗСО області, зокрема, входили:

- 412 практичних психологів (із наявними 33 (8,8%) вакантними ставками з 374 ставок);
- 253 соціальні педагоги (із наявними 52 (18,2%) вакантними ставками з 285 ставок);
- 1 063 асистенти вчителя в інклюзивних класах (із наявними вакантними 136 (11,4%) ставками з 1 194), що повністю задовольняє потребу в 816 інклюзивних класах;
- 2 205 учителів-методистів.

Водночас звання старшого учителя мали 4 771 вчителів, державні відзнаки та нагороди – 1 287 вчителів, а також відзнаку «Відмінник освіти» – 847 вчителів. Тож від загальної кількості педагогічних працівників в ЗЗСО ці показники становили

— Віковий склад вчителів, що викладають окремі предмети, за типом місцевості

19,6%, 5,3% та 3,5% відповідно.

В Одеській області створено умови для підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, постійного професійного розвитку педагогів. Це дає змогу 100% педагогічних працівників постійно вдосконалювати рівень професійної компетентності шляхом підвищення кваліфікації та інші види та форми професійного зростання. Основним суб'єктом підвищення кваліфікації є – КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». Зокрема, на сайті КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» оприлюднено 100% програм підвищення кваліфікації, із зрозумілим алгоритмом запису та проходження навчання.

Окрім того, в області функціонують 14 центрів професійного розвитку педагогічних працівників (далі – ЦПРПП), у яких працюють 75 працівників (консультантів, психологів). 50% ЗЗСО Одеської області отримують консультації/послуги ЦПРПП.

За період з 2019 року в області успішно пройшли сертифікацію 110 вчителів початкових класів, більшість з них у подальшому випробували власні сили як освітні експерти. Щороку педагогічні працівники, які виявили бажання брати участь у III етапі сертифікації як освітні експерти (залучаються до оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації), проходять відповід-

не навчання від Державної служби якості освіти України. У 2022 році пул таких освітніх експертів охоплював 72 особи, цього року їх кількість збільшиться до 100 осіб.

Щорічно, починаючи з 2020 року, управління Державної служби якості освіти в Одеській області спільно з КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» проводить навчання педагогів закладів загальної середньої освіти області за програмою підготовки майбутніх освітніх експертів, що залучатимуться до проведення інституційного аудиту. Наразі пул таких освітніх експертів області охоплює 222 особи.

Якість освіти

Оскільки в 2020 та 2021 роках здобувачі освіти були звільнені від обов'язкового проходження ДПА у формі ЗНО через пандемію COVID-19, для аналізу якості освіти братимуться результати ДПА у формі ЗНО у 2019 році, результати ДПА у 2021 році, а також результати національного мультипредметного тесту (далі – НМТ), що у 2022 році в умовах дії воєнного стану став на заміну процедури ЗНО для випускників ЗЗСО, що планували продовжувати навчання на наступних рівнях освіти.

Так результати ДПА у формі ЗНО у 2019 році з математики та української мови і літератури становили:

Показники	Українська мова і література			Математика		
	Сер.	Місто	Село	Сер.	Місто	Село
Зареєстровані	11 829	8360	3469	7353	5408	1945
Як ДПА	11 829	8360	3469	6494	4863	1631
Не з'явилися	83	54	29	49	32	17
Анульовано	7	5	2	2	1	1
Не подолали поріг	1166	523	643	1015	517	498
Середній бал ЗНО	145,8	149,6	135,2	142,6	146,3	130,3
Середній бал ДПА	6,4	6,8	5,3	6,7	7,1	5,4

Відповідно з-поміж 11 739 учнів (без урахування анульованих тестів, а також випускників, які не з'явилися на тестування) 9,9% випускників ЗЗОО не подолали поріг з української мови та літератури. У сільській місцевості з 3 438 учнів не змогли подолати поріг 18,7%, натомість у міській місцевості з 8 301 учня не змогли подолати поріг 6,3%.

Щодо математики (без урахування анульованих тестів, а також випускників, які не з'явилися на тестування) 13,9% не додали поріг, зокрема, у міській місцевості – 9,6%, а у сільській – 25,8%.

Тобто у сільській місцевості втричі більше, ніж у міській випускники не додали поріг «склав/не склав» з української мови та літератури та в 2,5 рази – з математики.

Якщо ж аналізувати результати ЗНО за 2021 рік, зберігається тенденція щодо нижчих результа-

тів у сільській місцевості, зокрема з математики.

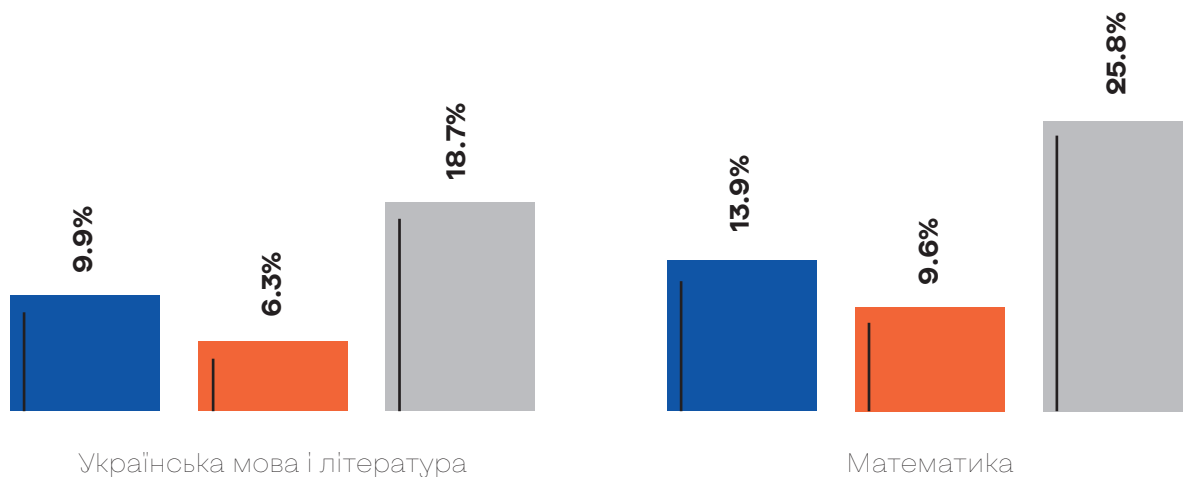
Так з української мови загалом не змогли подолати поріг 6,8% випускників (5,1% у міській місцевості та 11,8% у сільській), а середній бал становив 147 балів (150 для міста та 137,2 для села) або 6,8 балів ДПА (для міста 7,2 та 5,3 для села).

Результати ЗНО з математики засвідчили, що 25,2% випускників загалом не змогли подолати поріг (для міської місцевості показник становить 20,3%, а для сільської – 40,7%), водночас середній бал становив 141,3 (143,7 для міста та 131,3 для села) або 5,6 балів ДПА (для міста – 6,0 та 4,5 для села).

Отже, спостерігаємо поліпшення результатів з української мови (усвідомлюючи похибку, пов'язану з тим, що у 2019 році для аналізу враховували українську мову та літературу), водночас погіршення результатів навчання з математики.

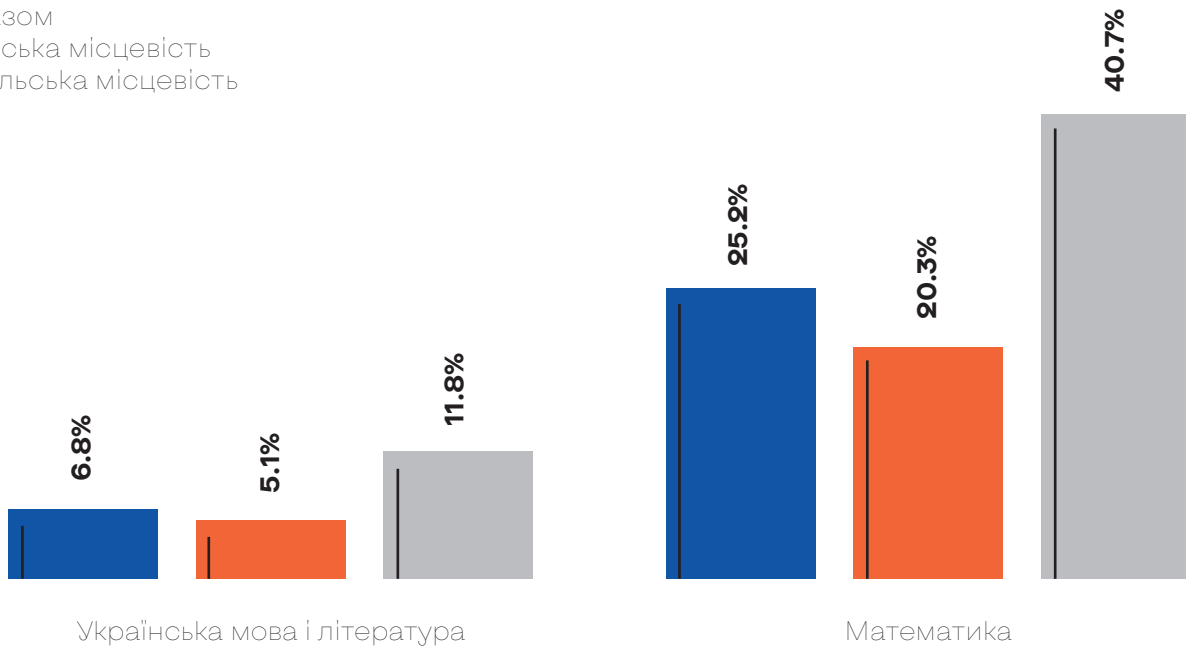
— Частка випускників 2019 року, що не пододала поріг ЗНО

- Разом
- Міська місцевість
- Сільська місцевість

— Частка виускників 2021 року, що не пододала поріг ЗНО

■ Разом
 ■ Міська місцевість
 ■ Сільська місцевість

На проходження НМТ у 2022 році було зареєстровано 10 431 учнів, з яких 704 не з'явилися, 2 роботи було анульовано. Середній бал з української мови становив 155,3 (156,9 для міської місцевості та 150,0 для сільської), а з математики 150,0 (152,2 для міської місцевості та 142,3 для сільської).

Проте результати ЗНО 2019 року та НМТ 2022 року некоректно порівнювати у зв'язку з різними методологією та умовами проведення тестування, загалом показники дещо поліпшились, як з математики, так і з української мови. Попри це, показники щодо результативності навчання (середні бали тестування) потребують суттєвого поліпшення.

Основна сесія національного мультипредметного тесту (НМТ) проводилася з 22 липня до 04 серпня 2022 року в дві зміни, додаткова: 17-18 серпня у дві зміни та спеціальна – 15 вересня в одну зміну. Для забезпечення 20 змін тестувань у межах основної сесії було створено та задіяно в Одеській області 49 тимчасових екзаменаційних центрів (ТЕЦ) із них – 21 у м. Одеса. Кількість зареєстрованих становить 11827 осіб.

Максимально можливий результат (200 балів) у цьому році отримали 424 учасники тестувань (у 2021 році це було 28 осіб; у 2020 році – 13 осіб). Із них: 340 учасників отримали 200 балів

з одного предмету; 63 учасника з двох предметів та 21 учасник – з трьох предметів.

Варто звернути увагу на частку вступників, які отримали менше 161 бала з різних блоків: з української мови таких – 62,5%, з математики – 75,8%, з історії України – 74,9%.

Загалом розподіли результатів основної сесії НМТ свідчать про те, що випробування у 2022 році сприяли успішній реалізації вступної кампанії, адже тестові форми достатньою мірою розподілили учасників за рівнями навчальних досягнень.

Якість освіти. Інституційний аудит 2020, 2021, 2022 та його результати

Упродовж 2020–2022 років управління Державної служби якості освіти в Одеській області провело 15 інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти у позаплановому порядку через карантинні обмеження:

- 3 – за ініціативою засновників;
- 12 – за ініціативою керівників закладів освіти.

За підсумками проведених аудитів експертними групами для кожного закладу освіти підготовлено відповідні акти, висновки та рекомендації, які на-

дані керівникам і засновникам закладів загальної середньої освіти та розміщені на вебсайті Служби. За цими документами можна простежити тенденції, наявні як у сільських закладах освіти, так і в міських.

Аналіз результатів проведених інституційних аудитів дав змогу виокремити певні позитивні тенденції та проблемні питання.

До позитивних тенденцій освітньої діяльності ЗЗСО області можна віднести:

- налагодження співпраці між учасниками освітнього процесу: високий та достатній рівні – 100 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит;
- ефективність планування педагогічними працівниками своєї діяльності: достатній рівень – 92 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит;
- наявність відкритої, прозорої та зрозумілої для здобувачів освіти системи оцінювання результатів навчання: достатній рівень – 85 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит;
- наявність системи планування діяльності закладу, моніторинг виконання поставлених цілей і завдань, розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти: достатній рівень – 77 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит;
- боротьбу з булінгом (цькуванням) і дискримінацією: достатній рівень – 69 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит.

Потребують допомоги засновників заклади освіти з питань:

- забезпечення здорових, комфортних та безпечних умов навчання та праці: рівень вимагає покращення – 85 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит:
 - › недостатнє матеріально-технічне забезпечення закладів;
 - › відсутність освітлення та огороження територій;
 - › перевищення проектної потужності закладів освіти (міська місцевість);
- формування інклюзивного, розвивального та мотивуючого до навчання простору, безбар'єрність: потребує поліпшення та низький – 85 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит:
 - › відсутність архітектурної доступності;
 - › дефіцит кадрів для забезпечення корекційно-розвивальної роботи;
 - › застаріле матеріально-технічне забезпечення шкільних бібліотек;
 - › низька швидкість мережі «Інтернет» (осо-

бливо у закладах освіти сільської місцевості), відсутність Wi-Fi.

Потребують уваги керівництва та педагогічних колективів закладів освіти питання щодо:

- організації освітнього процесу (навчання з використанням дистанційних технологій) на засадах людиноцентризму, ухвалення управлінських рішень на основі конструктивної співпраці учасників освітнього процесу, взаємодії закладу освіти з місцевою громадою (рівень потребує поліпшення – 85 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- систематичного відстеження та коригування результатів навчання учнів (рівень потребує поліпшення – 62 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- організації педагогічної діяльності на засадах академічної доброчесності (рівень потребує поліпшення – 54 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит).

Виявлені проблеми з практикою застосування вимог законодавства в ЗЗСО у частині:

- зарахування та відрахування учнів (92 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- організації здобуття освіти за індивідуальною формою (92 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- змісту та порядку затвердження штатного розпису (85 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- поділу класів на групи під час вивчення окремих предметів (69 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- норм наповнюваності класів (62 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- порядку обліку учнів (62 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- організації освітнього процесу – зміст та порядок складання освітніх програм, річних навчальних планів (62 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- організації інклюзивного навчання (56 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит);
- дотримання вимог щодо прозорості та інформаційної відкритості закладів загальної середньої освіти (46 % ЗЗСО, що пройшли інституційний аудит).

Станом на 01.01.2023 всі ЗЗСО вжили вичерпних заходів щодо усунення виявлених порушень у визначені відповідними розпорядженнями терміни.

Одним із питань є створення та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

На допомогу керівникам ЗЗСО Державною службою якості освіти України впроваджується інформаційно-аналітична система зовнішнього і внутрішнього оцінювання освітньої діяльності ЗЗСО – IAC EvaluEd. До функціоналу IAC EvaluEd внесено модуль «Самооцінювання», за допомогою якого кожен керівник ЗЗСО області з власного акаунту зможе оперативнo організувати самооцінювання і без додаткових часових, людських ресурсів отримати інформацію про рівень якості освітньої діяльності та узагальнений результат. Сьогодні в IAC EvaluEd управління Державної служби якості освіти в Одеській області створило акаунти для 40 % від загальної кількості ЗЗСО області.

Фінансування освіти

В Одеській області діяли обласні програми, спрямовані на розвиток освіти.

Зокрема, 21 грудня 2018 року рішенням Одеської обласної ради № 836-VII було затверджено обласну програму розвитку освіти Одещини на 2019-2021. Цю програму було спрямовано на поліпшення якості надання освітніх послуг, інфраструктуру освіти, зміст освіти, професійний розвиток педагогічних працівників, а також на управління освітою.

Програма передбачала 181 990,011 тис. грн витрат, з яких 174 975,411 тис. грн – обласного бюджету та 7 014,600 тис. грн – місцевих бюджетів. Орієнтовний розподіл коштів за роками було здійснено у такий спосіб: 50 674,211 тис. грн у 2019 році, 63 539,900 тис. грн у 2020 році та 67 775,900 тис. грн у 2021 році.

За напрямками діяльності бюджет розподілявся у такий спосіб:

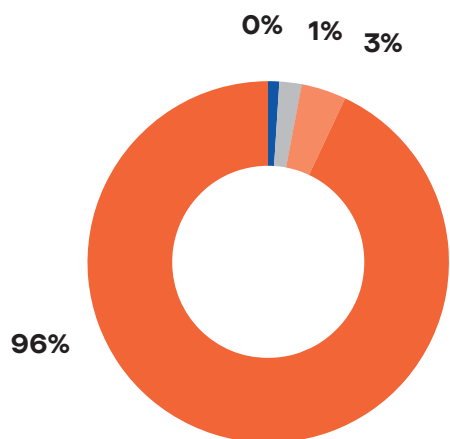
- інфраструктура освіти – 53 600, 000 тис.грн;
- зміст освіти – 122 785,119 тис. грн;
- кадри, професійний розвиток педагогічних працівників – 1 526,900 тис. грн;
- управління освітою – 4 077,992 тис. грн.

Після завершення періоду реалізації зазначеної стратегії, рішенням Одеської обласної ради від 17.12.2021 № 338-VIII було затверджено аналогічну програму на 2022-2024 роки.

Програмою передбачено 147 095,0 тис. грн витрат, з яких 100% обласного бюджету. Орієнтовний розподіл коштів за роками було здійснено у такий спосіб:

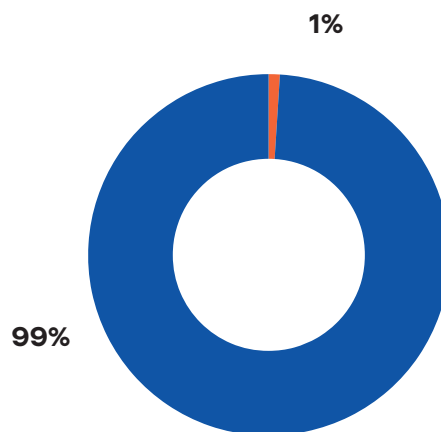
- 12 375,0 тис. грн у 2022 році, 63 315,0 тис. грн у 2023 році;
- 71 405,0 тис. грн у 2024 році.

— Розподіл видатків програми «Освіта Одещини 2019-2021»

- Інфраструктура освіти
- Зміст освіти
- Професійний розвиток пед. працівників
- Управління освітою

— Розподіл видатків програми «Освіта Одещини 2022-2024»

- Зміст освіти
- Професійний розвиток пед. працівників

За напрямками діяльності бюджет розподілявся у такий спосіб:

- зміст освіти – 145 275,0 тис. грн;
- кадри, професійний розвиток педагогічних працівників – 1820,0 тис. грн.

Документ передбачає, що фінансування за іншими напрямками визначається окремо, відповідно до рішення про обласний бюджет щодо використання коштів державного бюджету.

Реалізація програми «Спроможна школа для кращих результатів» у 2021 році

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 №1047-р «Про розподіл обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів» у 2021 році» розподілено субвенцію у сумі 39994,6 тис. грн на 23 проекти закладів освіти Одеської області: 8 – за напрямом «Капітальний ремонт» та 15 – за напрямом «Формування нового освітнього простору».

Станом на 01.01.2022 реалізовано 21 проект: за напрямом «Капітальний ремонт» – 6 проектів, за напрямом «Формування нового освітнього простору» – 15 проектів.

На реалізацію проектів використано 36549,936 тис. грн, з них:

- 32375,648 тис. грн коштів державної субвенції;
- 4174,288 тис. грн коштів місцевих бюджетів.

Реалізація програми «Спроможна школа для кращих результатів» у 2022 році

Реалізація програми «Спроможна школа для кращих результатів» у 2022 році.

Постановою Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2022 року № 77 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів» внесено зміни до постанови Кабі-

нету Міністрів України від 12 лютого 2020 року №100 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів».

Постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2022 року №245 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» скорочено видатки загального фонду державного бюджету, передбачені Міністерству освіти і науки України на реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів» у 2022 році.

Державна підтримка учнів з особливими освітніми потребами була використана за всіма рівнями освіти на 51,5%. У 2012 році рівень використання становив 64,35%, у 2022 – 62,92%.

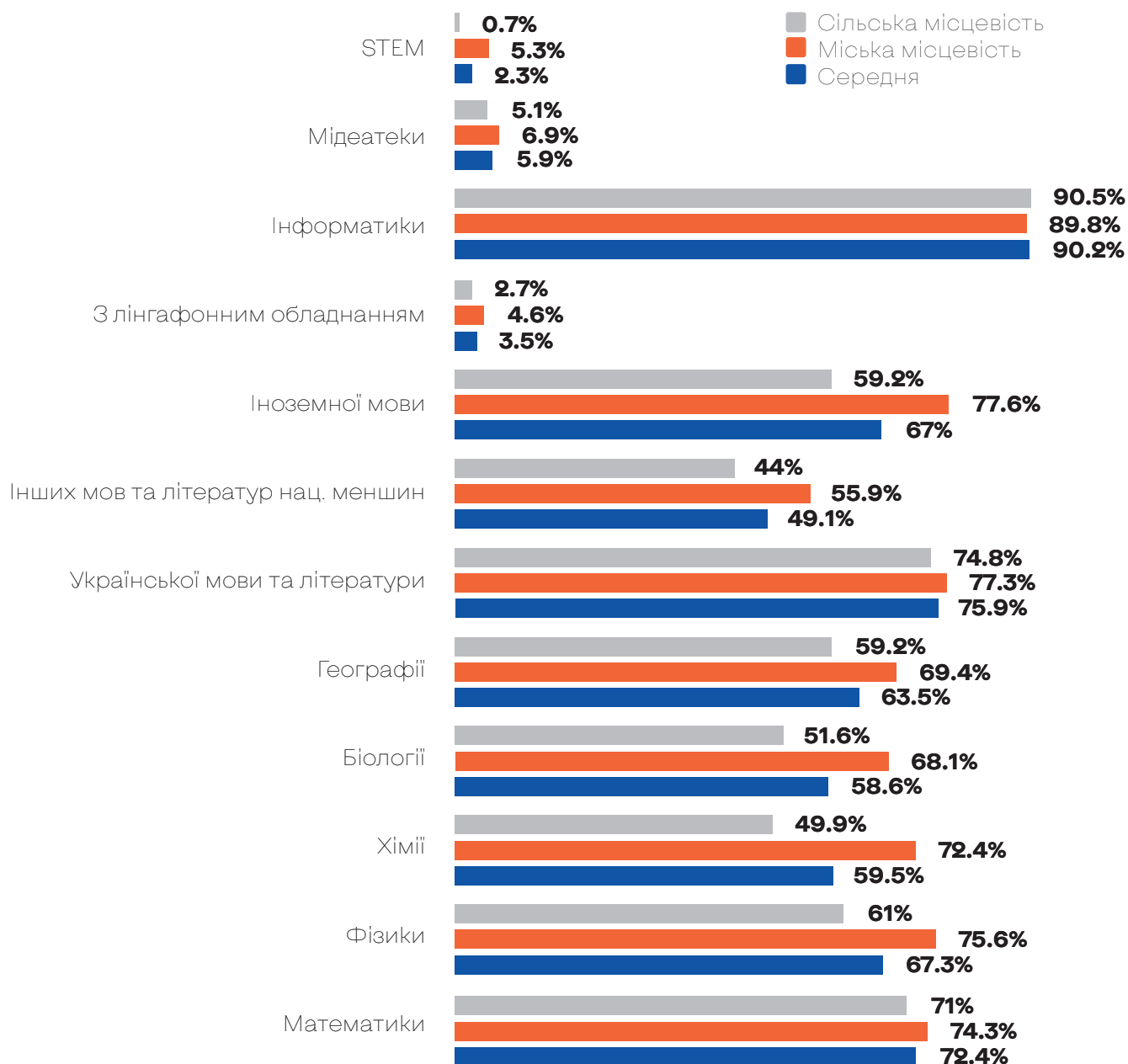
Використано 100% коштів субвенції, передбачених Постановою КМУ № 105 та Постановою КМУ №984. Кошти місцевих бюджетів, направлені на співфінансування, були також використані повністю.

За рахунок коштів, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 № 403 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на заходи, спрямовані на боротьбу з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS CoV-2, та її наслідками під час навчального процесу в закладах загальної середньої освіти», коштів обласного бюджету та коштів територіальних громад сіл, селищ, міст здійснено централізовану закупівлю 4 348 одиниць персональних комп'ютерів форм-фактора ноутбуків для педагогічних працівників комунальних закладів загальної середньої освіти Одеської області на загальну суму 74 772 373,32 грн.

Матеріально-технічне забезпечення

В Одеській області така частка закладів має навчальні кабінети/лабораторії:

— Частка ЗЗСО, що мають кабінети

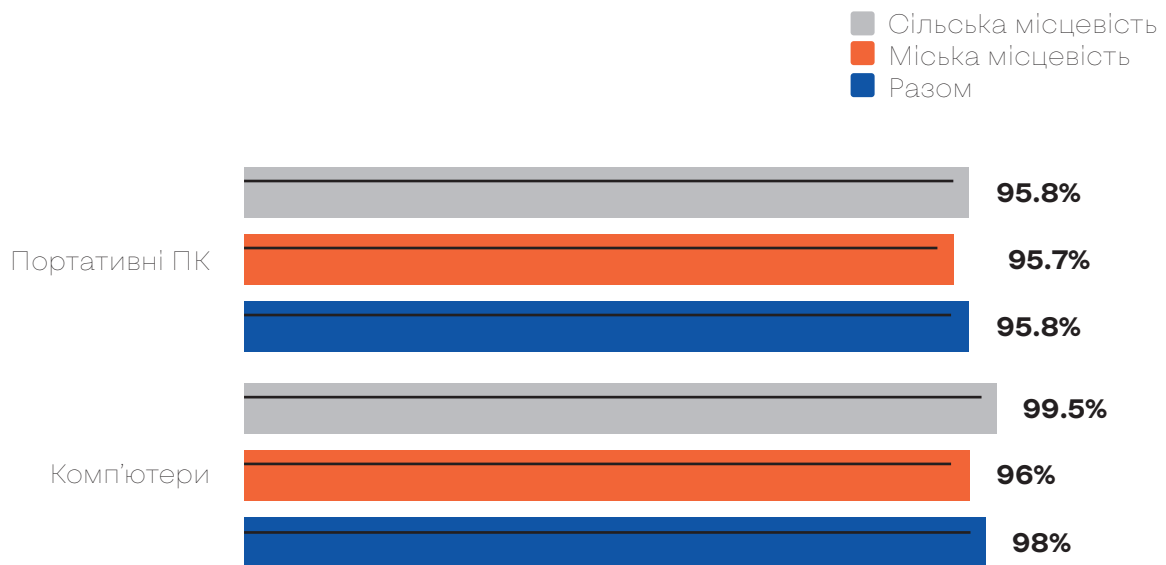

Отже, найбільша частка ЗЗСО мала кабінети інформатики (90,2%), а найменша – STEM лабораторії (2,7%).

Водночас 24,5% ЗЗСО мають ресурсні кімнати (23,7% у ЗЗСО міської місцевості та 25,2% сільської). Спортивні зали мали 87,1% ЗЗСО (88,8% міські ЗЗСО та 85,8% сільські ЗЗСО).

Щодо комп'ютерного обладнання в ЗЗСО регіону мали комп'ютери 699 шкіл або 98%: у міській місцевості 96%, а в сільській – 99,5%. Портативні ПК мали 95,8% ЗЗСО, зокрема 95,7% міських ЗЗСО та 95,8% сільських ЗЗСО. Загальна кількість портативних ПК (нетбуків, ноутбуків) була 10 013 одиниць, що становить у середньому 14 одиниць техніки на заклад.

— Частка ЗЗСО, що мають комп'ютери

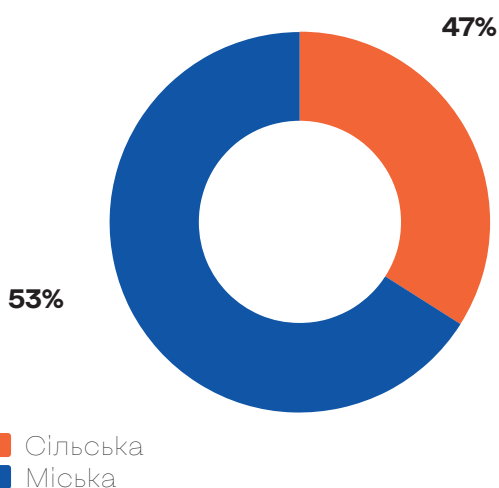

Загалом у 2021 році в ЗЗСО налічувалось 20 315 одиниць комп'ютерної техніки, з яких 72,8% придбані за бюджетні кошти, не працювали 12,3%, використовувались в господарській діяльності 14,8%, були старшими за 5 років 55,5%.

Розподіл одиниць комп'ютерної техніки між ЗЗСО сільської та міської місцевості був майже рівнозначний.

кож мали планшети у кількості 1642 одиниць. Слід зазначити, що інтерактивні поверхні мали 566 ЗЗСО або 79,4%, зокрема класів, обладнаних такою технікою, налічувалось 3 010, а саме: 22,9% класів в середньому, 20% у міській місцевості та 27,2% у сільській місцевості. Водночас 2 452 класи (або 18,7%) мали проектори з інтерактивними функціями та 519 класів (або 3,9%) мали інтерактивні панелі.

— Розподіл комп'ютерної техніки за типом місцевості

Зокрема, 39% робочих місць вчителів 5-11 класів було оснащено комп'ютерами, а робочих місць вчителів початкової школи – 26%.

Окрім комп'ютерів та портативних ПК ЗЗСО та-

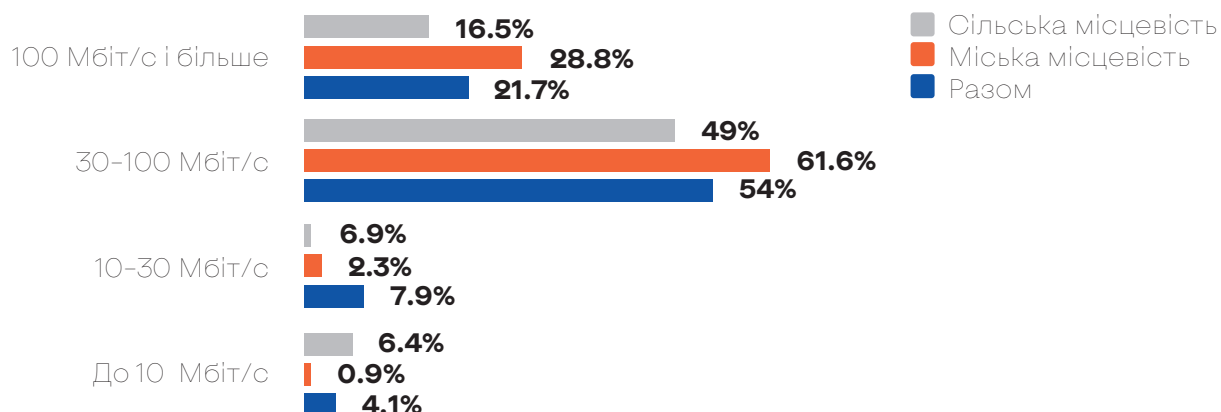
Якщо враховувати кількість комп'ютерів, окрім комп'ютерів, що не працювали та використовувались в господарській діяльності, то на 1 комп'ютер припадало 19 учнів. Якщо не враховувати до того ж комп'ютери, якими оснащено робочі місця вчителів, то на 1 комп'ютер припадало 30 учнів.

Інтернет-підключення мали 99,3% ЗЗСО як у міській, так і в сільській місцевості. З них Wi-Fi був наявний у 92,3% ЗЗСО, зокрема у 92,1% міських ЗЗСО та 92,4% сільських ЗЗСО. Загалом підключення до інтернету мали 69,9% комп'ютерів (від загальної кількості).

В умовах використання дистанційних технологій в освітньому процесі 39,4% ЗЗСО мали платформи організації дистанційного навчання, зокрема 52,6% міських ЗЗСО та 29,6% сільських ЗЗСО.

Переважно швидкість підключення до інтернету (широкосмуговий проводований доступ) у ЗЗСО становила 30-100 Мбіт/с, проте 4,1% ЗЗСО все ще мали швидкість до 10 Мбіт/с. Швидкісним інтернетом (100 Мбіт/с та більше) були оснащені 21,7% ЗЗСО.

— Частка ЗЗСО за швидкістю підключення до інтернету

Гарячим харчуванням в ЗЗСО у 2021 році було забезпечено 150 569 учнів, з яких безоплатне гаряче харчування отримували 110 634 або 73,5% учнів. Переважно харчування було забезпечено для учнів початкової школи, а саме 68,6% від кількості дітей, що харчувалися в ЗЗСО.

Кейтеринговими послугами користувались 60 (8,4%) ЗЗСО (переважно у містах), а аутсорсингом – 128 (17,9%) ЗЗСО (також переважно у містах). 460 ЗЗСО впровадили систему НАССР, що становить 62,5% від загальної кількості ЗЗСО. Капітального ремонту потребували 8 будівель ЗО (включаючи навчальні майстерні пансіону (інтернату)).

Висновки:

Мережа закладів освіти, що забезпечують повну загальну середню освіту, у регіоні є доволі розгалуженою та має в своєму складі й мережу спеціальних та спеціалізованих закладів. Значна частка закладів забезпечує безперешкодний доступ до першого поверху будівель, водночас доступність закладів забезпечується й шляхом підвезення учнів – на 100% від потреби. Доступним для дітей також є позашкільня, організоване на базі ЗЗСО.

Інклюзивна освіта для дітей з ООП не була настільки популярною серед батьків, відтак найбільша частка дітей з ООП (49%) навчалась у спеціальних ЗЗСО. Мережа ІРЦ в регіоні є однією з найбільших в Україні, яку, зокрема, підсилюють центри підтримки інклюзивної освіти.

Кадровий склад переважно охоплює досвідчених педагогічних працівників, що мають стаж

понад 20 років, однак за віком найбільша частка вчителів 31–50 років.

Водночас поліпшення якості освіти потребує окремої уваги, адже результати ЗНО різних років засвідчують гіршу результативність навчання у сільській місцевості, зокрема щодо вивчення математики.

Виявлені проблеми:

- наявна частка закладів освіти, що потребуватиме трансформації до 2027 року;
- не всі заклади освіти забезпечують безбар'єрний доступ учасникам освітнього процесу;
- майже половина класів початкової школи у сільській місцевості налічувала до 15 учнів;
- значна частка учнів з ООП (1/5), що були зараховані до ЗЗСО, перебували на індивідуальній формі навчання, а інклюзивна освіта загалом була менш затребуваною, ніж спеціальна;
- наявні вакансії в системі ЗЗСО;
- суттєва частка вчителів у сільській місцевості викладала 3 та більше предметів (майже 22%);
- недостатнє матеріально-технічне забезпечення ЗЗСО, зокрема комп'ютерною технікою (та забезпечення нею робочих місць вчителів);
- погіршення якості освіти внаслідок тривалого карантину та впливу повномасштабної війни рф проти України;
- якість освіти у сільській місцевості не є повністю конкурентною, порівняно із міською місцевістю;
- є потреба у посиленні природничо-математичного циклу, про що свідчать низькі результати ЗНО з математики.

2.1.3. Позашкільна освіта

Доступність освіти

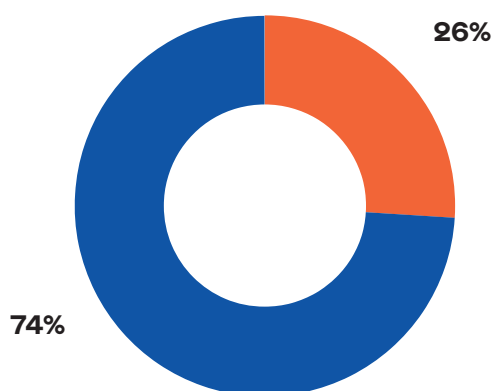
Мережа закладів позашкільної освіти (далі – ЗПО), своєю чергою, становила 65 закладів (без урахування ДЮСШ), з яких 2 – обласні, 31 – районні, 30 – міст обласного значення. Профільними з них були 39 ЗПО, зокрема 10 у сільській місцевості. Комплексними були 26 закладів.

У цих закладах функціонувало 3 649 гуртків, які відвідували 53 007 дітей: 34 403 дівчат та 18 604 хлопців. У сільській місцевості функціонувало 246 (6,7%) гуртків, які відвідували 4 564 дитини (8,6% від загального контингенту ЗПО або 5,4% від кількості школярів сільської місцевості).

За кошти батьків функціонувало 114 (3,1%) гуртків/секцій, які відвідували 1 236 (2,3%) дітей. Переважно, за кошти батьків позашкільну освіту отримували за художньо-естетичним напрямом (80%).

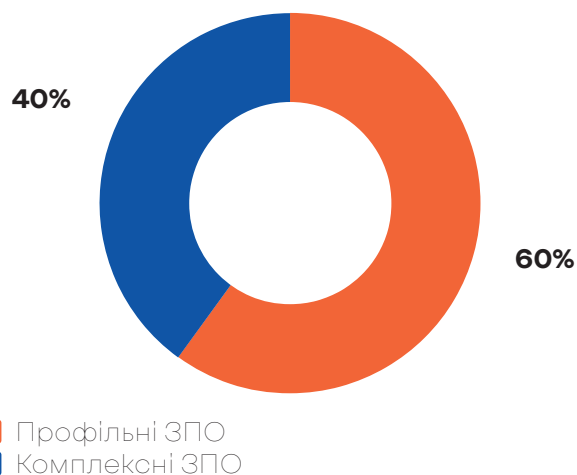
Загалом найбільший контингент мали гуртки та секції художньо-естетичного спрямування, а найменший – оздоровчого та бібліотечно-бібліографічний.

— Розподіл профільних ЗПО за типом місцевості

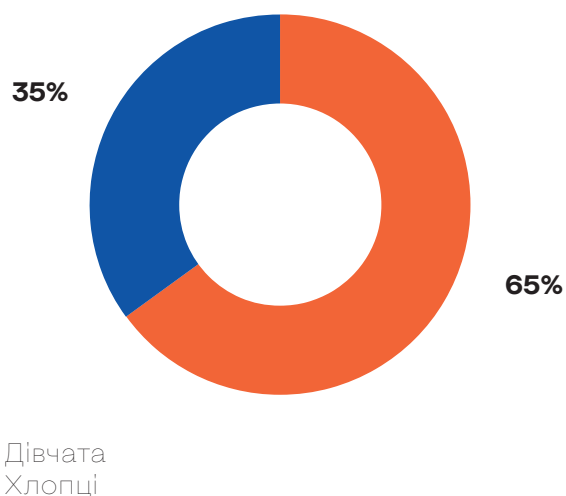

- Сільська місцевість
- Міська місцевість

— Частка профільних та комплексних ЗПО

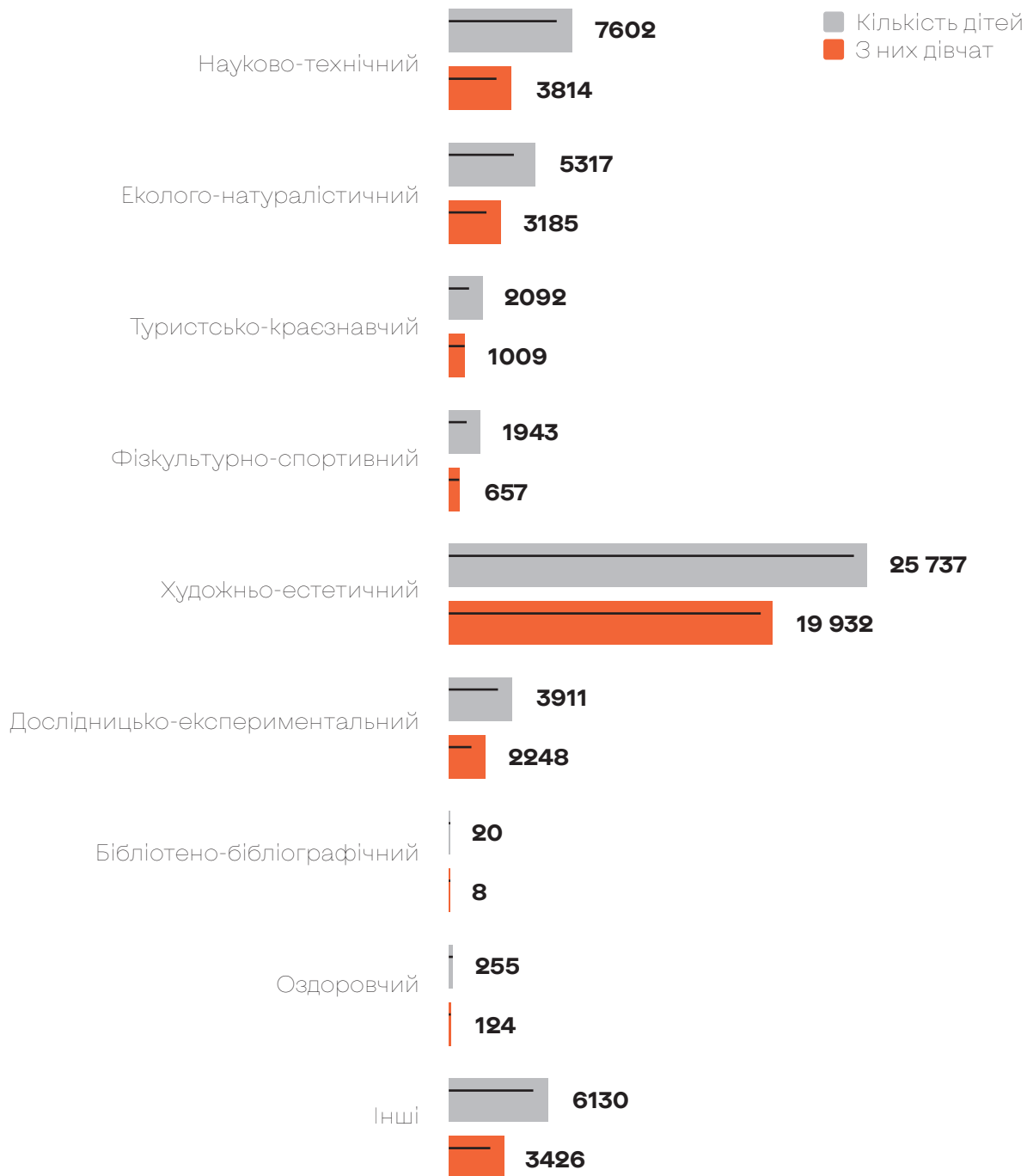

— Контингент ЗПО за статтю

Контингент учнів за спрямуваннями гурткової роботи у 2021 році розподілився у такий спосіб:

— Контингент ЗПО за напрямками

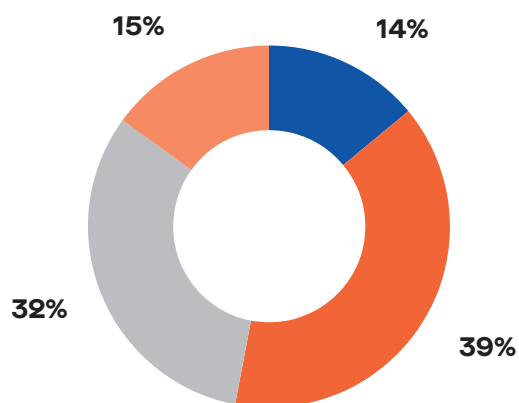

Середня наповнюваність гуртків становила 15 учнів.

Щодо відвідування ЗПО учнями, слід зазначити, що найчастіше ЗПО відвідували учні 7-10 років.

Безперешкодний доступ до першого поверху забезпечували 29 ЗПО, що становить 74,3% закладів.

— Розподіл учнів ЗПО за віком

- До 6 років
- 7-10 років
- 11-14 років
- 15-18 років та більше

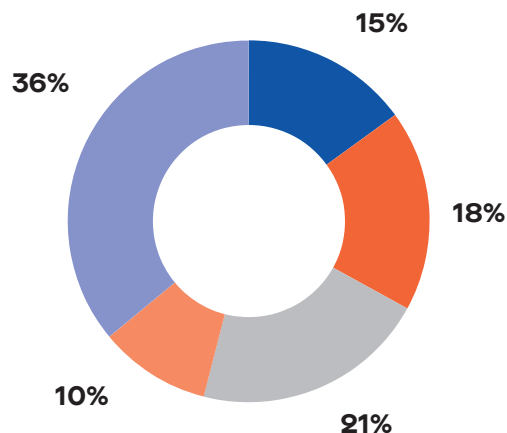
Кадровий потенціал

Загальна кількість педагогічних працівників, які мали основну роботу в ЗПО, у 2021 році становила 956 працівників, з яких 795 – жінки.

Найчастіше педагогічні працівники (без урахування керівників ЗО та сумісників) мали стаж понад 20 років, водночас за віком найбільше педагогів у віковій категорії понад 55 років.

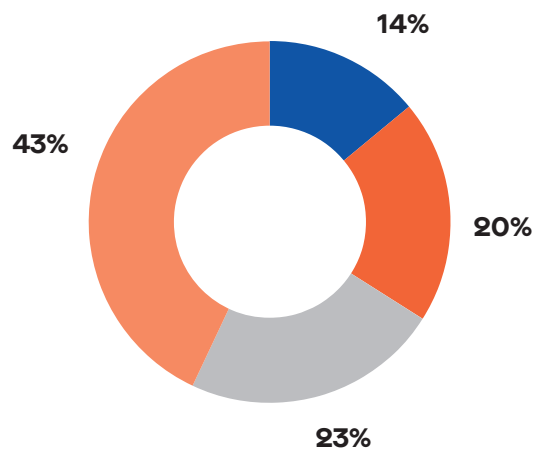
Директори ЗПО також переважно мали стаж понад 20 років. Проте з необхідних 65 ЗПО директорів налічувалося 62, що свідчить про кадрову потребу.

— Розподіл педагогічних працівників за віком

- До 30 років
- 31-40 років
- 41-50 років
- 51-55 років
- Понад 55 років

— Розподіл педагогічних працівників за стажем

- До 3 років
- 3-10 років
- 10-20 років
- Понад 20 років

Освітнє середовище: матеріально-технічне забезпечення

Вид МТЗ	Кількість ЗПО	У тому числі центри, будинки, клуби, бюро, палаци за спрямуваннями										
		Науково-технічної творчості, станції юних техніків	еколого-натуралістичної творчості, станції юних натуралістів	Туризму, краєзнавства, спорту та екскурсії, туристсько-краєзнавчої творчості, станції юних туристів	художньої творчості, художньо-естетичної творчості, естетичного виховання	військово-патріотичного напрямку	дитячі фоліотилії моряків і річковиків	дитячі стадіони	інші заклади			
Всього профільних ЗПО												
Глядацька зала	33		2		8	1						22
Спортивна зала	3				2							1
Хореографічна зала	27				9							18
Бібліотека	3				1							2
Майстерня	10	2			3							5
Теплиця	4		2		1							1
Музей	11		1		6	1						2
Навч.-досл. тваринницький комплекс	1	1										
Навч.-досл. земельна ділянка	6		2		1					1		2
Стадіон	4										1	2
Навч.-судна та маломірні плав. засоби	2											2
Комп'ютерні класи	9	1			2							6
Науково-дослідна лабораторія												

Висновки:

сфера позашкільної освіти найбільше представлена в міській місцевості, у той час, коли у сільській місцевості ЗДО відвідує 8,6% від загального контингенту ЗПО. Найчастіше ЗПО відвідують учні 7-10 років (майже 40% хлопців та 65% дівчат). За даними офіційної статистики не простежується браку кадрів, окрім директорів, яких не мають три ЗПО. Натомість, матеріально-технічне забезпечення ЗПО потребує суттєвого поліпшення, оскільки ця сфера не має такої державної підтримки, як субвенції, та фінансується виключно з місцевих бюджетів.

Виявлені проблеми:

- недостатнє та недосконале матеріально-технічне забезпечення ЗПО;
- переважну частку контингенту ЗПО становлять дівчата, що може свідчити про низьку зорієнтованість позашкільля на потреби та інтереси хлопців;
- низьку зорієнтованість позашкільля відповідно до інтересів підлітків;
- брак директорів у 3 ЗПО.

2.1.4. Професійна (професійно-технічна) освіта

Доступність освіти

У 2020 році професійну підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти в Одеській області здійснювали 36 закладів професійної (професійно-технічної) освіти: з них 28 – закладів, самостійні юридичні особи, 4 за-

клади у складі закладів вищої освіти, 1 – коледж та 3 навчальні центри при установах виконання покарань.

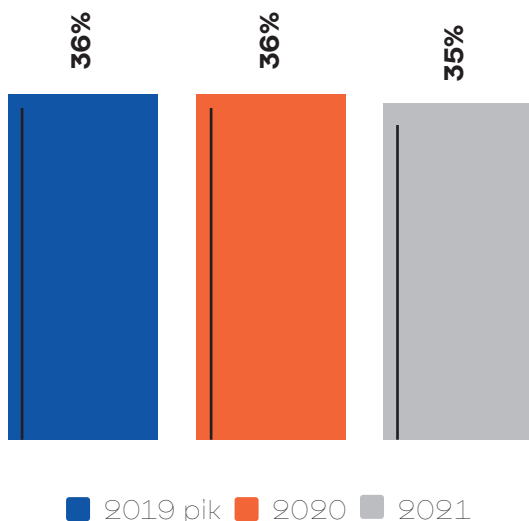
У 2021 році мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти скоротилась, у зв'язку з ліквідацією закладу, що діяв при установі виконання покарань. Водночас продовжено роботу щодо створення на базі 3 закладів освіти багатопрофільних центрів професійної освіти шляхом реорганізації 6 закладів, що функціонують.

Одним із основних завдань оптимізаційних процесів є відійти від дублювання професій у поблизу розташованих закладах; поліпшити (зміцнити) матеріально-технічну базу та раціонально використовувати майно закладів освіти.

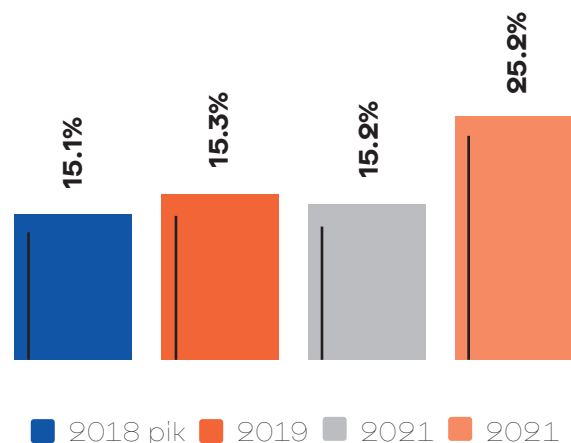
Враховуючи модернізацію мережі спостерігається тенденція зменшення контингенту здобувачів освіти. У 2021 році загальний контингент становив 12826 осіб (у 2019 році – 14265 осіб, у 2020 – 13621 особу). Зростає відсоток здобувачів освіти, що навчаються коштом фізичних/юридичних осіб. Якщо у 2020 році за контрактом навчались 484 особи, то у 2021 році цей показник збільшився до 760 осіб.

Поряд з професійною освітою 73 % учнівського контингенту здобувають повну загальну середню освіту. Попри загальне скорочення контингенту ЗП(ПТ)О, частка випускників ЗЗСО, що отримували базову середню освіту, залишалась стабільною з 2018 по 2020 роки (в межах 15%). А з 2020 по 2021 рік значно зросла – до 25,2%.

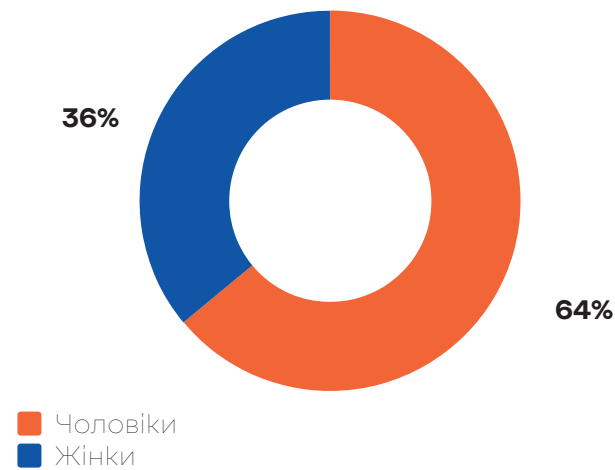
— Мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти

— Частка випускників 9-х класів ЗЗСО, що вступали до ЗП(ПТ)О, за роками

— Контингент здобувачів освіти за статтю

Стабільним є показник розподілу контингенту за статтю. Протягом 2020-2021 років частка хлопців, що навчаються в закладах професійної освіти склала 64%, а дівчат близько 36%.

За віковим складом: від 14 до 17 років – 8921 особа, від 18 до 25 років – 3858 осіб, від 26 та старше – 842 особи.

Структура здобувачів освіти в розрізі окремих територій:

- з обласного центру – 40%;
- з територіальних громад області – 54%;
- з інших областей країни – 6 %.
- Структура здобувачів освіти в розрізі сільського та міського населення:
 - міське населення – 47%;
 - сільське населення – 53%.

Професійна (професійно-технічна) освіта у закладах надається за 169 простими та інтегрованими професіями.

Підготовка робітничих кадрів здійснюється на умовах державного, регіонального замовлення та коштом фізичних/юридичних осіб.

У 2021 році за регіональним замовленням зараховано 3768 осіб, що на 1086 менше в порівнянні з попереднім роком. За державним замовленням прийнято – 555 осіб, що на 60 осіб більше в порівнянні з минулим роком.

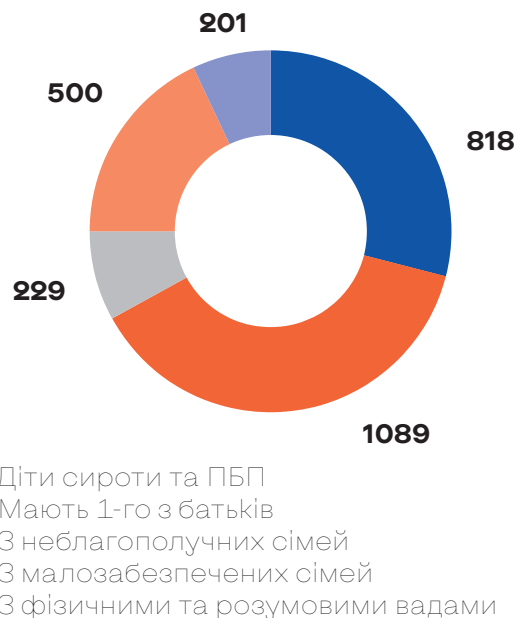
У звітному періоді в закладах професійної (професійно-технічної) освіти навчалось 818 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа.

Протягом багатьох років в закладах професійної освіти області практикується підготовка кваліфікованих робітників із переліку дітей з особливими освітніми потребами переважно за професіями будівельного, сільськогосподарського напрямку, сфери послуг та громадського харчування.

У 2021 році в закладах професійної освіти навчалась 201 особа з особливими освітніми потребами.

Із загального учнівського контингенту в закладах системи професійної освіти здобуває професію близько 2 тисяч дітей із багатодітних та малозабезпечених сімей.

— Соціальний склад контингенту здобувачів освіти

Працевлаштування випускників закладів П(ПТ)О освіти є одним із основних показників якості забезпечення економіки області кваліфікованими робітниками.

У 2021 році випуск учнів становив 4 660 осіб, із них: за професією працевлаштовано 3 960 випускників (85%), 250 продовжили навчання в закладах фахової передвищої та вищої освіти (5%), 62 – призвані на військову службу (1%), 192 – звернулись за допомогою у працевлаштуванні до служб зайнятості (5%).

Згідно моніторингу працевлаштування випускників на підприємствах, організаціях, установах галузі промисловості працевлаштовано 888 осіб, сільського господарства – 153 особи, транспорту – 924 особи, будівництва – 423 особи, торгівлі та громадського харчування – 1 033 особи, сфери послуг – 539 осіб.

У навчально-виробничий процес закладів професійної (професійно-технічної) освіти активно впроваджувались елементи дуальної форми навчання.

У звітному періоді елементи дуальної форми навчання впроваджено в 9 закладах з 12 професій.

Кадровий потенціал

Освітній процес в закладах професійної освіти в 2021 році забезпечували 2 685 працівників, з них 1 500 – педагогічні працівники.

— Працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти

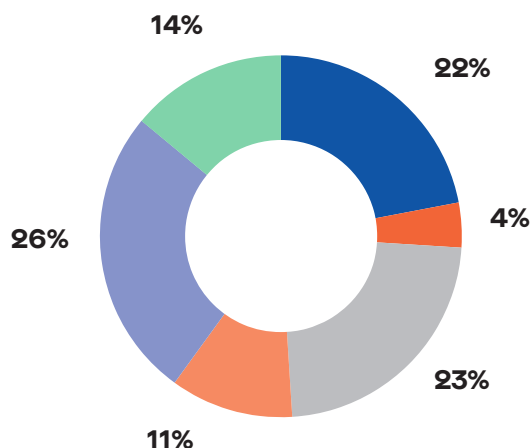
- Працівники, які не беруть безпосередньої участі в навчально-виховному процесі
- Педагогічні працівники

Із загальної кількості педагогічних працівників, 634 – майстри виробничого навчання, 577 – викладачі загальноосвітніх дисциплін та професійно-технічної підготовки.

Упродовж останніх років спостерігається стійка тенденція до зменшення кількості працівників ЗП(ПТ)О області. Кількість педагогічних працівників у 2021 році в порівнянні з 2020 зменшилась на 5%.

Вікова структура педагогічних працівників недостатньо збалансована.

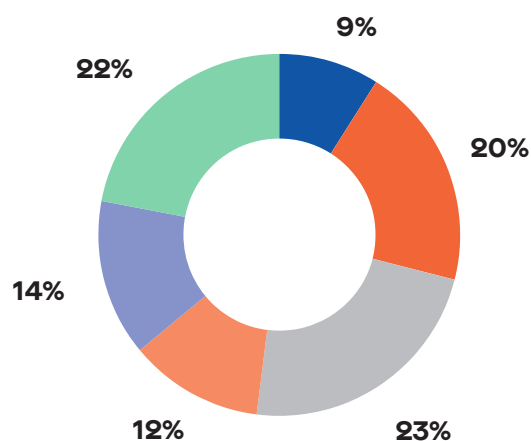
— Працевлаштування випускників за галузями економіки

- Промисловість
- Сільське господарство
- Транспорт
- Будівництво
- Торговля та громадське харчування
- Сфера послуг

Із загальної кількості педагогічних працівників 266 мають стаж роботи від 1 до 5 років, 244 – від 6 до 10 років, 369 – від 11 до 20 років, 296 – від 21 до 30 років, 325 – понад 30 років.

— Віковий склад педагогічних працівників

- До 30 років
- 31-40 років
- 41-50 років
- 51-55 років
- 56-60 років
- Старше 60 років

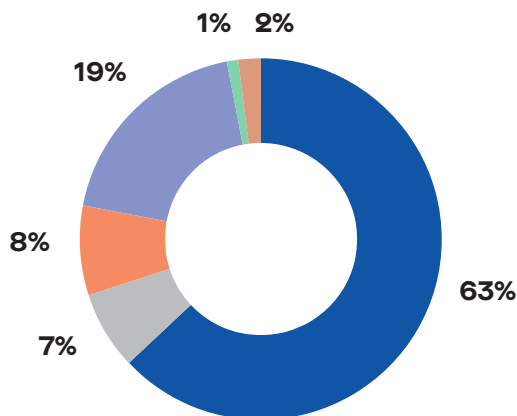
Фінансування

У 2021 році з обласного бюджету спрямовувались видатки на оплату послуг з підготовки робітничих кадрів на умовах регіонального замовлення 33 заклади професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема 11 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які розташовані на території міста Одеси, згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 лютого 2020 р. № 94-р «Про реалізацію пілотного проєкту щодо фінансування професійної (професійно-технічної) освіти».

Водночас спрямування видатків на підготовку робітничих кадрів на умовах державного замовлення у 2 навчальних центрах при установах виконання покарань здійснювались з державного бюджету. Окрім того, з державного бюджету фінансувалась підготовка учнів за професіями загальнодержавного значення (175 осіб).

У звітному році в обласному бюджеті передбачено видатки на професійну (професійно-технічну) освіту в розмірі 380,1 млн.грн.

— Видатки обласного бюджету на професійну (професійно-технічну) освіту

- Заробітня плата
- Медикаменти
- Продукти харчування
- Комунальна послуги
- Стипендія
- Інші виплати студентам
- Інші поточні видатки

Обсяги освітньої субвенції на забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти в закладах професійної (професійно-технічної) освіти становлять 71,2 млн грн.

Окрім того, на оновлення матеріально-технічної бази (співфінансування на створення навчально-практичних центрів) з обласного бюджету виділено 1,5 млн грн, за рахунок залишків освітньої субвенції створено сучасну стем-лабораторію, придбано обладнання для оновлення навчальних лабораторій, здійснено заходи з метою забезпечення пожежної безпеки на загальну суму 16,6 млн грн.

У межах пілотного проєкту з бюджету м.Одеса профінансовано видатки в розмірі 58,4 млн грн, що були передбачені на захищені статті. Також на фінансування закладів системи професійної освіти з бюджетів територіальних громад м. Чорноморськ, м. Татарбунари та м. Арциз у 2021 році виділено 2,1 млн грн.

Обсяг власних надходжень спеціального рахунку закладів у плановому році становить понад 47 млн грн. Найбільший дохід 26,4 млн грн надійшов від господарської діяльності.

Комфорт і безпека. Матеріально-технічне забезпечення

З 35 закладів професійної освіти 25 мають комплексні забудови, 10 – пристосовані будівлі. Матеріально-технічна база закладів потребує модернізації. Враховуючи, що будівлі закладів професійної освіти перебувають у власності держави, місцеві бюджети не мають змоги фінансувати капітальні видатки.

Заклади, що мають навчальні господарства, забезпечені 289 тракторами, 47 комбайнами, 34 машинами для внесення добрив, 30 машинами для меліоративних робіт тощо. Автопарк закладів освіти налічує 158 автомобілів та 16 автобусів.

Протягом 2018–2019 року за кошти обласного бюджету придбано 8 тракторів та допоміжні агрегати.

З метою оновлення матеріально-технічної бази продовжується робота щодо створення навчально-практичних центрів, це дало змогу впроваджувати сучасні технології в освітній процес; організувати стажування викладачів професійної підготовки та майстрів ви-

Навчально-матеріальна база						
Назви показників	Кабінети		Загалом	Кількість	Створено протягом звітного року	Кількість
	У тому числі	З предметів проф-тех циклу				
		З предметів проф-тех циклу	826	477	55	1
		З них влоб-числюваль-ної техніки і автоматизації вироб-ництва				1
	ПЕОМ		1641	177	293	61
	Лабораторії			177	293	
	Навчально-робочі майстерні			18	17	1
	Полігони			18	17	
	Автотрактори			17	17	
	Навчальних		15140	22375		
	Загалом кількість місць		15140	22375	15140	3925
	В гуртожитках				6428	3925
		Фактично використовується для проживання учнів, слухачів				
		За проєктом			6428	

робничого навчання; здійснювати професійне навчання незайнятого населення; здійснювати підготовку кваліфікованих робітників у відповідності до сучасних державних стандартів професійно-технічної освіти та потреби ринку праці.

Упродовж року на базі закладів створено 8 навчально-практичних центрів. Станом на 01.01.2022 в області функціонував 31 навчально-практичний центр, створений за кошти державного, обласного бюджетів та кошти соціальних партнерів.

Висновки:

мережа ЗП(ПТ)О є доволі розгалуженою та доступною для здобувачів освіти. Обсяги підготовки робітничих кадрів за регіональним та державним замовленням частково задовольняють попит регіонального ринку праці. Збільшується кількість учнів, що навчаються за контрактом. Більшість педагогічних працівників мають значний досвід роботи від 11 до 20 років, однак 36% педагогів пенсійного віку. Матеріально-технічна база задовольняє виконання ліцензійних умов, але потребує значної модернізації.

Виявлені проблеми:

- незавершений процес передання закладів у комунальну власність;
- якість підготовки кваліфікованих робітників не завжди задовольняє потреби ринку праці;
- недостатня співпраця ЗП(ПТ)О з роботодавцями;
- недостатнє або застаріле матеріально-технічне забезпечення закладів;
- повільне впровадження дуальної освіти.

2.2. Аналіз впливу повномасштабної збройної агресії РФ проти України на сферу освіти в регіоні

2.2.1. Дошкільна освіта

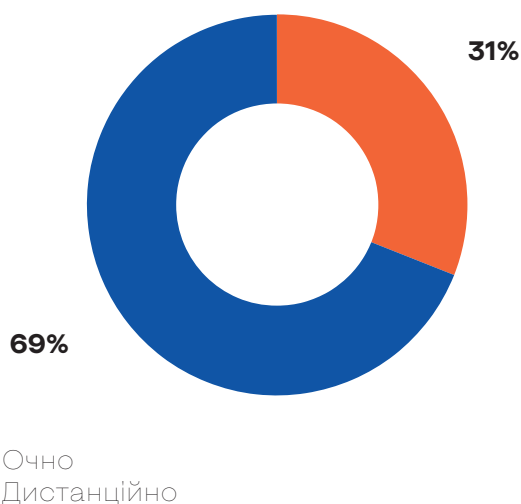
Доступність освіти

В Одеській області на початок навчального року функціонує 855 ЗДО, з яких 267 – в звичному (очному) режимі та 588 – у дистанційному. Водночас 264 ЗДО надають послуги для 879 дітей ВПО.

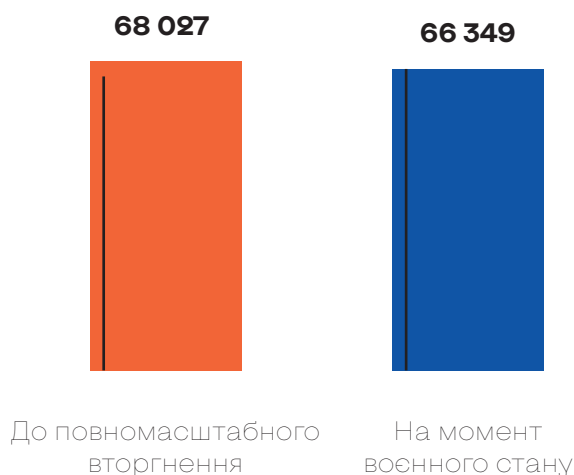
Контингент ЗДО становить 66 349 вихованців, з яких навчаються очно – 15 272, а дистанційно – 51 077.

Порівняно з показниками до початку повномасштабної війни кількість закладів значно зросла (на 7,1%), контингент ЗДО скоротився на 1 678 або 2,5% вихованців (відповідно збережено на 97,5%).

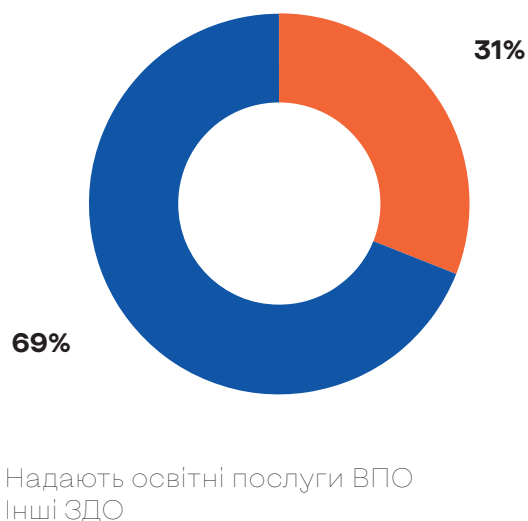
— Розподіл закладів освіти за форматами функціонування

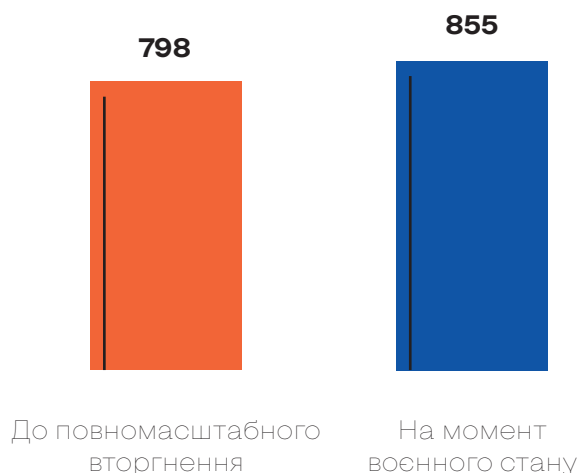
— Контингент ЗДО

— Частка ЗДО, що надають послуги ВПО

— Кількість ЗДО

— Надають освітні послуги ВПО
— Інші ЗДО

Доступність освіти для дітей з ООП

У закладах дошкільної освіти області у 2023 році отримує освітні послуги 2 901 дитина з особливими освітніми потребами дошкільного віку.

Інклюзивні групи мали 152 ЗДО, у яких налічувалось 241 група та виховувалось 417 дітей; 14 ЗДО компенсуючого типу, у яких працювала 81 група та виховувалося 1 068 дітей; 47 ЗДО комбінованого типу, у складі яких працювало 112 груп компенсуючого типу, у яких виховувалося 1 416 дітей. 63,2% дітей з ООП перебували в інклюзивних групах та закладах дошкільної освіти комбінованого типу.

За даними статистики, найбільш поширеною нозологією в групах спеціального призначення були тяжкі порушення мовлення та розлади спектру аутизму – 82,5%. Відтак особливості контингенту ЗДО за нозологіями свідчать про потребу у відповідних корекційних послугах та супроводі фахівців.

Кадровий потенціал

Дошкільну освіту в ЗДО Одеської області у воєнний час продовжили забезпечувати 16 337 штатних працівників, серед яких:

- 6715 особи педагогічний персонал;
- 552 директори;
- 4 661 особи вихователі;
- 254 особи вихователі-методисти;
- 177 особи практичні психологи;
- 7 соціальних педагогів;
- 195 асистентів вихователя;
- 905 особи інший педагогічний персонал.

Водночас у ЗДО працювали 596 медичних працівників та 9 023 особи технічного персоналу. Зокрема такі дані свідчать про те, що лише 68% ЗДО мали призначених директорів, а також 84% ЗДО не мали в штаті практичних психологів (за типовими штатними нормативами, посаду можуть мати ЗДО з 7 та більше групами в містах та з 4 і більше групами в селах). 27% ЗДО не мали на постійній основі медичного персоналу, а 24,2% інклюзивних груп – асистентів вихователя.

Загальний показник забезпечення становить 93% з урахуванням працівників, які у зв'язку із

збройною агресією РФ перемістилися до інших територій країни та закордон.

Не змінився віковий показник працівників, які забезпечують дошкільну освіту та становлять педагоги віком з 36 до 59 років, а найменше – понад 60 років.

Комфорт і безпека

У закладах дошкільної освіти області створено належне освітнє середовище, яке забезпечує комфортне та безпечне середовище, що сприяє розвитку особистості дитини, її успіху та самореалізації в подальшому навчанні та протягом життя.

Наявне таке комп'ютерне обладнання: комп'ютери – 1045 шт., ноутбуки – 729 шт., планшети – 35 шт., принтери – 1 229 шт., інтерактивні комплекси 73 шт., проектори – 221 шт., телевізори – 1 232 шт. Утім потреба у такому обладнанні залишається відкритою.

Наразі з урахуванням безпекової ситуації та можливості організації роботи захисних споруд цивільного захисту триває процес відновлення роботи в ЗДО, також наявна позитивна динаміка: із 855 ЗДО – 168 (19,6%) закладів працюють в очно/змішаному форматі, надаючи освітні послуги для 17 376 дошкільнят. Збільшилася кількість функціонуючих укриттів у ЗДО (184 або 21,5% закладів).

Матеріально-технічне забезпечення

За звітний період матеріально-технічне забезпечення закладів дошкільної освіти області суттєво не змінилося, вони продовжують фінансуватися з місцевих бюджетів.

За кошти благодійної допомоги та для прискорення відновлення повноцінної роботи закладами освіти області впродовж року отримано набори для раннього розвитку дошкільнят (800), понад 500 одиниць гігієнічних наборів та аптек тощо.

Потребують відновлення приміщення 2 закладів освіти, які були частково пошкоджені, роботи тривають.

2.2.2. Повна загальна середня освіта

Доступність освіти

На території регіону функціонує 737 ЗЗСО, з яких у звичному (очному) режимі працює 127 закладів, дистанційно – 406, а в змішаному форматі – 204.

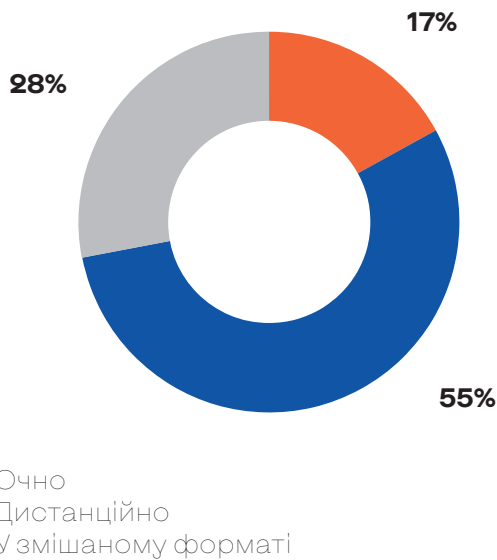
Зокрема, очно навчаються 39 911 учнів, дистанційно – 194 402 здобувачі, а в змішаному форматі – 33 443.

За кордоном перебувають 40 887 учнів.

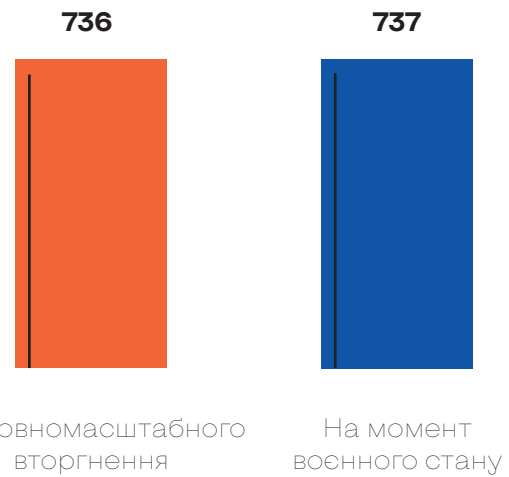
Доступ до повної загальної середньої освіти надають 509 ЗЗСО для 6047 дітей – внутрішньо переміщених осіб.

Порівняно з показниками до повномасштабної війни мережа ЗЗСО майже не зазнала змін, скоротившись на 1 заклад. Водночас учнівський контингент зазнав скорочення, адже з 281 913 учнів, що налічували ЗЗСО у 2021 році, наразі в системі шкільної освіти залишається 267 756 (95% від показників 2021/2022 н.р.), у 2022 році учнівський контингент становить 275 411 осіб (97% від показників 2021/2022 н.р.).

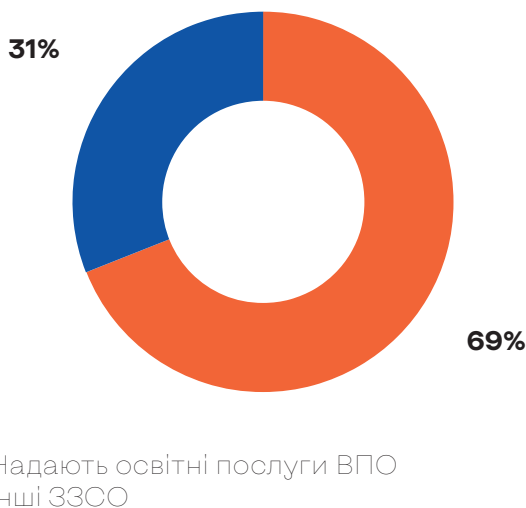
— Розподіл закладів освіти за форматами функціонування

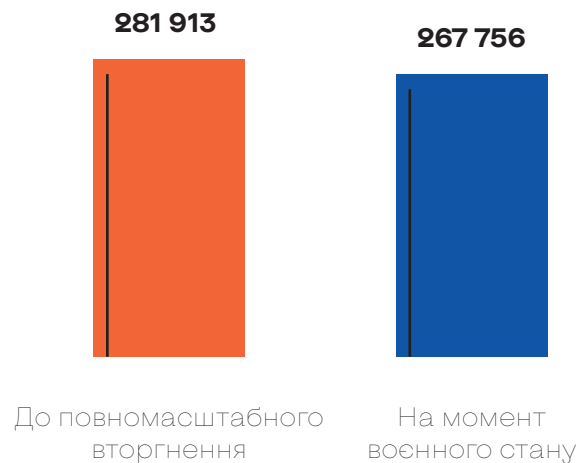
— Кількість ЗЗСО

— Частка ЗЗСО, що надають послуги ВПО

— Контингент ЗЗСО

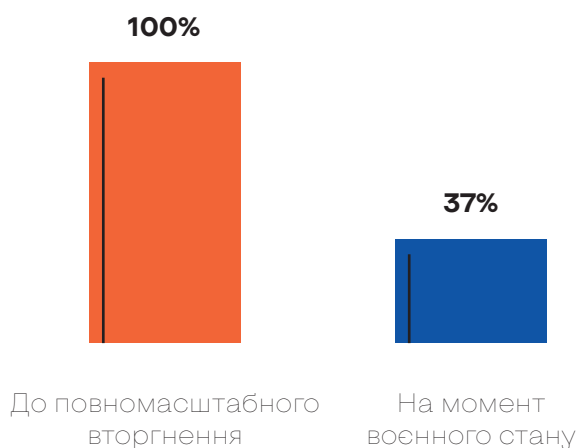

Враховуючи вимоги Концепції розбудови нової української школи серед ЗЗСО області триває активний процес трансформації.

Утворено та функціонує 70 опорних закладів загальної середньої освіти з 96 філіями, у яких навчається понад 34 тисячі здобувачів освіти. Триває процес формування мережі ліцеїв старшої профільної школи.

У зв'язку з цим збільшується кількість здобувачів освіти, які потребують підвезення до закладів освіти та у зворотному напрямку, сформована потреба в додатковій закупівлі шкільних автобусів (125 одиниць) з них 12 для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

— Забезпечення підвезенням до ЗЗСО

Порівняно з довоєнними показниками, коли на 100% було забезпечено підвезення для 19 938 дітей, скоротилась і частка (на 4,3%), і потреба в організації підвезення (на 63%). Кількість учнів, що потребує підвезення до закладів освіти й у зворотному напрямку становить 19 080 (скоротився в умовах повномасштабної війни).

Водночас підвезення до закладів ЗСО області збільшується відповідно до відновлення роботи закладів освіти в очному (денному) та змішаному форматах, наразі здійснюється для 14918 учнів, що становить 75% від потреб.

Доступність освіти для дітей з ООП

У закладах загальної середньої освіти області отримують освітні послуги 4 888 осіб з особливими освітніми потребами (2250 – у закладах загальної середньої освіти спеціального спрямування; 2349 – в інклюзивних класах закладів

загальної середньої освіти, 111 осіб – у спеціальних класах та 178 – за формою педагогічного патронажу).

Мережу закладів загальної середньої освіти спеціального спрямування складають 15 спеціальних шкіл та 5 навчально-реабілітаційних центрів, з яких 5 розташовані в сільській місцевості, 15 – у міській. В них отримували освітні та корекційно-реабілітаційні послуги 2250 учнів, з яких 702 особи в навчально-реабілітаційних центрах.

У 6 спеціальних класах, організованих в ЗЗСО, навчається 111 учнів, а в спеціальних ЗЗСО – 2250 учнів, з яких понад 1100 мають складні порушення.

У ЗЗСО області було утворено 1708 інклюзивних класів, з яких 818 у містах та 890 в сільській місцевості, до яких залучено 2349 учнів з ООП.

Ще 178 учнів навчалися за індивідуальною формою навчання у формі педагогічного патронажу.

Підтримка учнів з ООП

Кількість дітей з ООП (діагностування ООП) є високою, ІРЦ з 2019 р. щорічно виявляється понад 2 тис. дітей з ООП (2019 – 1732 дитини з ООП, у 2020 році – 2878 осіб, у 2021 році – 2350 осіб, у 2022 – 2017 осіб).

Обласний ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсні центри є активними учасниками проекту «Підтримай дитину», під час воєнного стану вони запровадили низку дистанційних проєктів («Казковий час», «Зустріч на перерві» тощо), за допомогою яких щоденно здійснювалась підтримка дітей з ООП, їх сімей.

9 інклюзивно-ресурсних центрів забезпечені мобільними ІРЦ для організації супроводу дітей з ООП з найвіддаленіших територій громад, 10 спеціальних автобусів здійснюють підвезення дітей з ООП до закладів освіти.

У 153 закладах обладнані туалетні кімнати для осіб з інвалідністю, облаштовані 274 сучасні ресурсні кімнати для дітей з ООП.

Кадровий потенціал

Склад педагогічних працівників системи повної загальної середньої освіти Одеської області у 2022 році становив 24 250 осіб (без сумісни-

ків – 23 471), з них – 21 114 жінки (87%) та 20 528 (87%) без урахування сумісників. Із загальної кількості 29 085 ставок педагогічних працівників вакантними залишались 574 ставки або 2%.

92,9% педагогічних працівників мали базову вищу (5,4%) та повну вищу освіту (87,5%), 6,3% – неповну вищу освіту та 0,8% – повну загальну середню освіту.

Найбільша частка педагогічних працівників у системі мали стаж понад 20 років (52,4%), а найменше – до 3 років (9,8%). Водночас 17,6% педагогічних працівників були особами пенсійного віку.

Загальна кількість вчителів, що викладали окремі предмети, становила 14 503 особи.

Понад три предмети в 2022 році викладали 1 826 або 12,6% вчителів із загальної кількості вчителів-предметників. Зокрема, у міській місцевості цей показник становив 2,9%, а у сільській – 9,7%.

Порівнюючи частки вчителів-предметників, які викладають три та більше предметів, у розрізі типу місцевості, можна засвідчити, що найбільше таких вчителів саме у сільській місцевості.

Кадровий склад вчителів, які викладали окремі предмети, частіше охоплював учителів 41–50 років, при цьому залишався однорідним за віковим розподілом у межах сільської та міської місцевостях. Утім, у містах спостерігався дещо більший відсоток вчителів до 30 років та понад 60 років.

Водночас 15 (2,2%) із 679 директорів ЗЗСО мали вік до 30 років включно.

У закладах загальної середньої освіти області працювали 2 167 вчителів, що мають звання «учитель-методист», що становить 8,9%, зі званням «старший учитель» – 4 755 вчителів (19,6%), вчителі, які мають державні відзнаки та нагороди – 1 219 (5%), а також вчителі, які мають відзнаку «Відмінник освіти» – 810 вчителів (3,3%).

За межі України станом на 21.12.2022 виїхали 714 педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, тоді як станом на 14.05.2022 цей показник становив понад 1 500 педагогічних працівників. Наразі повернулися із-за кордону – 786 педпрацівників (53%).

Якість освіти

Враховуючи особливості освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти області, з метою ліквідації прогалин у знаннях учнів, подолання «освітніх розривів та втрат» запроваджується диференційований підхід до кожного із здобувачів освіти з усіх предметів (проведення індивідуальних та групових компенсаторних занять/консультацій тощо за окремим графіком), зокрема для учнів випускних 9-х та 11-х класів.

Матеріально-технічне забезпечення

За звітний період матеріально-технічне забезпечення закладів загальної освіти області суттєво не змінилося, вони продовжують фінансуватися з місцевих бюджетів та за кошти освітньої субвенції.

За кошти благодійної допомоги та для прискорення відновлення повноцінної роботи заклади освіти області впродовж року отримали предметні набори «Школа в коробці» (понад 100), 5000 одиниць ранців з канцелярським приладдям для учнів, понад 500 одиниць гігієнічних наборів та аптечок тощо.

У 2022 році за підтримки Дитячого Фонду ООН-ЮНІСЕФ для забезпечення доступу до освітнього процесу закладів, за підсумками реалізації спільного з Міжнародним надзвичайним фондом допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) проекту щодо надання грошової допомоги опорним закладам загальної середньої освіти, 70 опорних закладів загальної середньої освіти області отримали одноразову грошову допомогу для проведення різного виду ремонтних робіт у закладах освіти на загальну суму 7679700 грн та 64 заклади – для закупівлі обладнання для шкільних їдалень на загальну суму 4680960 грн.

Матеріально-технічне оснащення ЗЗСО потребує поліпшення, оскільки, триває реалізація реформи НУШ, яка впроваджує державний стандарт базової середньої освіти, що потребує відповідного забезпечення освітнього процесу: предметні кабінети, лабораторії, STEM-обладнання.

Потребують відновлення приміщень 11 закладів загальної середньої освіти, які було частково пошкоджено, роботи тривають.

Комфорт і безпека

Сучасне освітнє середовище є основною для створення рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та реалізації права на освіту кожного відповідно до сформованих запитів.

Для створення безпечних умов навчання та виховання в закладах освіти області в 2022 році спрямовано більше 100 млн грн на роботи з будівництва, капітального ремонту, реконструкції, а також на облаштування укриттів, зокрема: більше 26,5 млн грн коштів залишків освітньої субвенції; 7 млн грн з обласного бюджету; більше 68 млн грн – з місцевих бюджетів територіальних громад.

Наразі 537 закладів (74%) забезпечені належно облаштованими спорудами цивільного захисту, у 9 закладах тривають роботи з будівництва укриттів.

У 152 закладах загальної середньої освіти необхідно виконати роботи з будівництва, реконструкції, капітального ремонту укриттів або придбати швидкоспоруджені захисні споруди цивільного захисту модульного типу, готові до використання за призначенням.

У 34 закладах необхідно побудувати додаткові укриття, оскільки місткість наявних дає змогу здійснювати освітній процес лише в змішаному форматі.

У 13 закладах освіти взагалі неможливо облаштувати укриття через архітектурно-планувальні особливості будівель, високу щільність архітектурної забудови території в м. Одеса, для учнів таких шкіл буде організовано освітній процес шляхом підвезення до інших закладів тощо.

У 2023 році на будівельно-ремонтні роботи укриттів ЗЗСО передбачено 547172,7 тис. грн: державний бюджет 104341,9 тис. грн; обласний бюджет 103101,5 тис. грн; місцевий бюджет

311269,3 тис. грн; інші видатки 28460,0 тис. грн.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 року № 419 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти» місцевим бюджетам Одеської області на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти у 2023 році передбачено 100922,0 тис. грн коштів субвенції з державного бюджету.

Співфінансування з місцевих бюджетів становить 116685,6 тис. грн.

Комісією Одеської ОВА визначено 13 об'єктів ЗЗСО, з яких у 6 захисних споруд будуть побудовані, реконструйовані, 7 – капітально відремонтовані.

Наявне таке комп'ютерне обладнання: комп'ютери – 18 855 шт., ноутбуки – 12 856 шт., планшети – 1 188 шт., принтери – 7 741 шт., інтерактивні комплекси – 3 124 шт., предметні кабінети – 284 шт., STEM-лабораторії – 72 шт., проектори – 3 573 шт., телевізори – 3 567 шт. Утім потреба в такому обладнанні залишається відкритою.

Питання якісної організації дистанційної освіти набуло особливої актуальності. У 2022 році відповідно до зазначеної програми та за сприяння Міністерства освіти і науки України отримано 6081 одиницю комп'ютерної техніки для педагогічних працівників закладів освіти області.

Контингент здобувачів освіти залишається стабільним, зокрема, враховуючи хвилі внутрішньої міграції населення внаслідок повномасштабної війни, зафіксоване загальне зростання кількості дітей ВПО (6 047 осіб), які отримують освітні послуги в ЗЗСО на території регіону з початку повномасштабної війни. Для дітей цієї категорії заплановано 1198 одиниць комп'ютерної техніки.

2.2.3. Позашкільна освіта

Доступність освіти

Мережа закладів позашкільної освіти в області охоплює 64 заклади комунальної форми власності (зокрема, функціонують 2 позашкільні заклади обласного підпорядкування, 4 приватні заклади, 36 дитячо-юнацьких спортивних шкіл та Одеської обласної спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи олімпійського резерву).

Освітні послуги в мережі отримують 41423 вихованців/учнів/слухачів, що в залежності від безпекової ситуації в області та можливості забезпечення тимчасового укриття у випадку необхідності, навчаються за звичайною (очною), змішаною або дистанційною формою освіти. З них 639 здобувачів освіти, що є внутрішньо переміщеними особами, відвідують 40 закладів позашкільної освіти області.

У системі освіти області загалом функціонує 36 спеціалізованих закладів позашкільної освіти спортивного профілю, а саме: КДЮСШ (комплексні дитячо-юнацькі спортивні школи) – 5; ДЮСШ (дитячо-юнацькі спортивні школи) – 30; СДЮСШОР (спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву) – 1, в них тренуються 12 000 спортсменів.

В області функціонує Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання Одеської обласної ради, який у роботі реалізує низку сучасних напрямів у позашкільлі.

Мережа закладів позашкільної освіти наразі збережена та розвивається, забезпечуючи потреби у її здобутті всіх охочих здобувачів освіти відповідно до їх інтересів.

Кадровий потенціал

Склад педагогічних працівників системи позашкільної освіти Одеської області в 2022 році становив 976 осіб (з 313 сумісниками), з них – 803 жінки (82%). Загальна кількість ставок педагогічних працівників становить – 937, 39 одиниць. Враховуючи міграційні процеси, вакантними залишались 102 ставки або 11%.

76% педагогічних працівників мали повну вищу освіту, базову вищу (22%) та 0,3% – повну загальну середню освіту.

Комфорт і безпека

Залежно від безпекової ситуації в 2022 навчальному році освітній/навчально-тренувальний процес у закладах позашкільної освіти здійснювався за дистанційною та змішаною формами навчання: 64 – за змішаною формою, 34 – дистанційно.

Комп'ютерні класи облаштовано в 10 закладах, ноутбуки – 429 шт., планшети – 235 шт., принтери – 209 шт. Утім потреба в такому обладнанні залишається відкритою. У зв'язку з цим у закладах освіти вдосконалення потребують формування безпечного освітнього середовища, зміст освіти, форми й методи роботи з дітьми та молоддю, які мають бути спрямовані на адаптацію до нових умов.

Матеріально-технічне забезпечення

Матеріально-технічне оснащення ЗПО потребує поліпшення комп'ютерних класів та науково-дослідних лабораторій; половина закладів художньо-естетичного напрямку не має хореографічних залів; спортивних залів або стадіонів не мають заклади художньо-естетичного напрямку та заклади військово-патріотичного виховання.

Потребують відновлення приміщення 3 закладів позашкільної освіти, які було частково пошкоджено.

2.2.4. Професійна (професійно-технічна) освіта

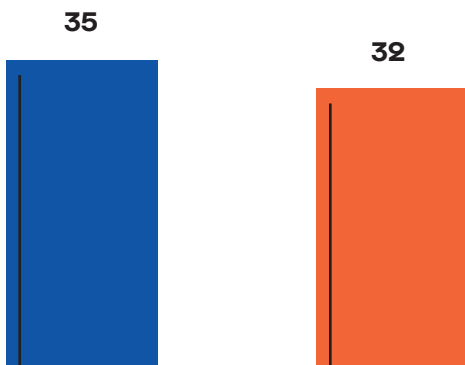
Доступність освіти

Мережа ЗП(ПТ)О в 2022 році становить 32 одиниці.

В області активно продовжується робота з модернізації мережі з метою укрупнення та зменшення малокомплектних закладів, що мають контингент здобувачів освіти менше 200. Так у 2022 році в області вже функціонувало 3 багатопрофільних центрів професійної освіти, створених шляхом об'єднання закладів, що територіально розташовувались поряд та мали порівняно низький контингент.

Триває робота щодо створення ще 3 багатопрофільних центрів. У процесі ліквідації перебуває 1 професійний ліцей. Після завершення відповідних процесів мережа охоплюватиме 28 закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

— Мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти

До повномасштабного вторгнення

Після повномасштабного вторгнення

Освітній процес у 22 ЗП(ПТ)О здійснюється в змішаному форматі, 6 – працюють очно.

Зберігається тенденція зменшення контингенту здобувачів освіти. Так у 2022 році в закладах навчалось 11 423 здобувачів, що на 1 403 особи менше в порівнянні з минулим роком. У 2022 році зменшилась кількість здобувачів освіти, що поряд з професійною освітою отримують повну загальну середню освіту, на 293 особи.

Загалом за межами України, з використанням дистанційних технологій, продовжують навчання в ЗП(ПТ)О регіону 945 учнів. Водночас в закладах регіону здобуває освіту 121 внутрішньо переміщена особа.

Незважаючи на військові дії та обмежений фінансовий ресурс, за спрощеною процедурою сформовано та доведено до ЗП(ПТ)О обсяги регіонального замовлення.

У 2022 році за регіональним замовленням прийнято 3413 осіб, за державним – 90 учнів та 380 слухачів, а також зараховано 599 осіб за контрактом.

У порівнянні з 2021 роком збільшилась кількість випускників ЗП(ПТ)О. Так 2022 року зазначений показник становить 5 044 особи, що на 384 більше в порівнянні з попереднім. Високим залишається відсоток працевлаштованих випускників. На підприємствах галузі промисловості працевлаштовано 983 особи, сільського господарства – 396, транспорту – 864, будівництва – 222, торгівлі та громадського харчування – 1 088, сфери послуг – 558. Окрім того, 338 випускників

продовжили навчання в закладах фахової середньої та вищої освіти, 49 – призвані на військову службу.

В умовах війни, на жаль, призупинено частину договорів з підприємствами щодо впровадження дуальної форми навчання. Сьогодні елементи дуальної форми навчання впроваджуються у 3 закладах з 3 професій.

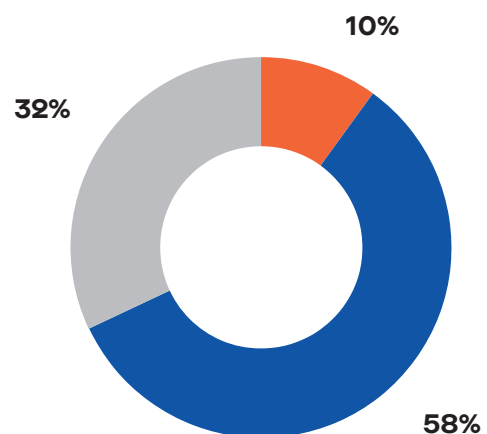
Кадровий потенціал

У 2022 році освітній процес в ЗП(ПТ)О забезпечували 2551 працівників, з них 1402 – педагогічні.

Загальна кількість працівників у ЗП(ПТ)О скоротилась на 134 особи, з них 98 – педагогічні працівники. Зменшення кількості працівників у закладах пов'язано не лише з відтоком кадрів за кордон у зв'язку з воєнними діями, а й з оптимізацією мережі.

З початком повномасштабного вторгнення рф із загальної кількості педагогічних працівників 74 педагогічні працівники працювали дистанційно, перебуваючи за кордоном, з них: 7 – майстри виробничого навчання, 43 – викладачі загальноосвітніх дисциплін та 24 – викладачі професійно-технічної підготовки.

— Кадровий склад педагогічних працівників, що перебували за кордоном

- Майстри виробничого навчання
- Викладачі загальноосвітніх дисциплін
- Викладачі професійно-технічної підготовки

Фінансування

У 2022 році мережа закладів, що фінансувались з обласного бюджету становила 19 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, з бюджету м.Одеса – 11 та 1 навчальний центр при установі виконання покарань – з державного бюджету.

Загальний обсяг фінансування закладів з обласного бюджету становив 26,4 млн грн, обсяг освітньої субвенції – 53,4 млн грн. Слід зазначити, що найбільше видатків було передбачено на заробітну плату – 171 млн грн, стипендію – 49,4 млн грн та комунальні послуги – 26,9 млн грн.

Обсяг надходжень спеціального рахунку закладів, що фінансуються з обласного бюджету в 2022 році становить 26 млн грн, з них 18,8 млн грн від додаткової господарської діяльності, 7,4 – за надані послуги, 181,3 тис. грн – від оренди майна, 37,3 – від реалізації утилізованого майна.

Комфорт і безпека. Матеріально-технічне забезпечення

Незважаючи на воєнні дії, матеріально-технічна база ЗП(ПТ)О продовжує оновлюватись, адже підготовка висококваліфікованих робітничих кадрів на сучасному обладнанні надасть можливість прискорити відбудову нашої країни.

На базі ЗП(ПТ)О створюються навчально-практичні центри за професіями слюсарного, будівельного, електротехнічного, швейного та інших напрямів, що дає змогу впроваджувати сучасні технології в освітній процес; організовувати стажування викладачів професійної підготовки та майстрів виробничого навчання; здійснювати професійне навчання незайнятого населення; здійснювати підготовку кваліфікованих робітників у відповідності до сучасних державних стандартів професійно-технічної освіти та потреби ринку праці.

Наразі функціонує 36 навчально-практичних центрів та триває робота щодо створення 37.

З метою забезпечення стійкого функціонування ЗП(ПТ)О в умовах воєнного стану, у 24 закладах облаштовано укриття, розрахунковою місткістю понад 9 тис. місць.

За кошти міжнародних партнерів придбано шкільний автобус, 9 генераторів, 12 бойлерів, 32 теплогенеруючі пристрої.

У межах ініціативи Глобальної бізнес-коаліції для освіти та проекту «Цифровий актив для України педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти отримали 345 ноутбуків та хромбуків, які вже активно використовують в освітньому процесі.

Водночас автопарк закладів освіти поповнився 1 трактором та 1 вантажним автомобілем, які придбано за кошти спеціального рахунку.

2.2.5. Сформованість системи управління освітою

Сьогодні в Одеській області створено 91 ТГ, що становить 100% від території регіону, 70% з яких є новоствореними. Переважна більшість сільських, селищних, міських голів та керівників органів управління освітою потребують системного навчання з питань управління освітою в умовах децентралізації та раціонального розподілу управлінських повноважень на всіх рівнях.

На сайті Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації у відкритому доступі наявна публічна інформація, прослідковується динаміка розвитку освітніх процесів у закладах освіти області, висвітлюється досягнення та плани на майбутнє.

3. Аналіз сильних та слабких сторін, а також загроз та можливостей розвитку освіти в області (SWOT-аналіз)

СИЛЬНІ СТОРОНИ:	СЛАБКІ СТОРОНИ:
<ul style="list-style-type: none"> • трансформація мережі, сформована мережа опорних закладів, на базі якої є можливість створення профільних ліцеїв; • високий відсоток ЗЗСО, що продовжують функціонувати в умовах війни; • сформованість мережі ІРЦ; • реалізація єдиного в Україні регіонального проєкту «Нове покоління вчителів для Нової української школи»; • створення нового типу закладу освіти: КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»; • робота КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» та ВЗО ПДПУ як центрів підвищення кваліфікації педагогічних працівників; • реалізація в області проєктів міжнародного співробітництва; • налагоджена співпраця управління Державної служби якості освіти в Одеській області з усіма стейкхолдерами; • створення на базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» науково-методичної лабораторію розвитку та якості освіти; • співпраця Департаменту освіти і науки Одеської ОДА з радою ректорів ЗВО щодо підготовки випускників шкіл до ЗНО; • реалізація Програми розвитку освіти Одещини. 	<ul style="list-style-type: none"> • наближеність регіону до ведення бойових дій та загроз з Чорного моря; • брак ресурсів місцевих бюджетів на розвиток дошкільної та позашкільної освіти; • неоднорідна спроможність громад; • низька фінансова спроможність щодо модернізації закладів освіти та комп'ютеризації ОУО, ЗЗСО; • незавершений процес оптимізації мережі закладів освіти.
МОЖЛИВОСТІ:	ЗАГРОЗИ:
<ul style="list-style-type: none"> • цифровізація управлінського та освітнього процесів; • системні комунікації зі стейкхолдерами щодо спільного розуміння якості освіти та освітньої діяльності; • функціонування системи підготовки керівників ЗО та їх заступників з питань розбудови внутрішньої системи якості освіти; • субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам; • залучення МТД, донорської та іншої допомоги до розвитку освіти; • розвиток співробітництва між РДА та територіальними громадами. 	<ul style="list-style-type: none"> • загрози воєнного характеру; • руйнування критичної інфраструктури; • внутрішня міграція населення; • відтік фахівців за кордон/інших регіонів; • старіння педагогічних кадрів та непедагогічних кадрів в освітній сфері; • низька спроможність батьків забезпечити дітей інструментами дистанційного навчання; • обмеження ресурсів на розвиток ЗО, у т.ч. зменшення державних видатків на сферу освіти; • уповільнення темпів трансформації освітньої мережі, створення старшої профільної школи, несприйняття в громадах процесів трансформації; • відновлення освітнього середовища внаслідок війни; • погіршення соціально-економічних умов населення; • погіршення психологічного стану населення в умовах війни.

4. Пріоритезація ключових проблем системи освіти Одеської області

Враховуючи SMART-підхід до визначення цілей (що мають бути конкретними, досяжними, вимірюваними, актуальними та обмеженими в часі (у нашому випадку терміном дії Стратегії)), робочою групою було здійснено пріоритезацію проблем для коректного визначення системи цілей та завдань.

Тож пріоритетними проблемами, вирішенню яких має сприяти Стратегія, є:

1. Погіршення якості шкільної освіти в умовах карантину та повномасштабної війни, зокрема нижча якість освіти в сільській місцевості, ніж у міській.
2. Недостатнє матеріально-технічне забезпечення закладів освіти, потребує продовження процесу цифровізації закладів освіти.
3. Переповнення закладів дошкільної освіти в міській місцевості та непопулярність дошкільної освіти в закладах в сільській міс-

цевості, повноцінна робота ЗДО в умовах тимчасового скорочення контингенту вихованців ЗДО в умовах війни.

4. Освітнє середовище, не пристосоване до безпекових викликів повномасштабної війни, зокрема не повною мірою забезпечує безбар'єрність та інклюзивність простору.
5. Педагогічні працівники закладів освіти особливо в умовах війни потребують підтримки та забезпечення необхідних умов праці та професійного розвитку.
6. Незавершений процес реформування професійної (професійно-технічної) освіти та потреба в кваліфікованих робітниках в умовах післявоєнної відбудови держави.
7. Необхідність продовження трансформації мережі закладів.
8. Відновлення роботи закладів освіти, розміщення яких було частково пошкоджено.

5. Стратегічне бачення освіти Одеської області

Ефективне управління освітою в регіоні формує безпечне, комфортне та доступне освітнє середовище, створює умови для формування особистості дитини, досягнення нею високих

результатів навчання та набуття ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації.

6. Стратегічні цілі

Стратегічна ціль 1. Безпечне та комфортне освітнє середовище є сприятливим для навчання.

Обґрунтування:

безпечні умови навчання – одна із гарантій освітнього законодавства здобувачам освіти. Особливо актуальною вона стає в умовах воєнного стану, коли заклади освіти мають забезпечувати сталість освітнього процесу та водночас створювати додаткові умови для безпечного перебування в них як учнів, так і працівників. Окрім того, освітнє середовище мусить бути максимально комфортним та дружнім до дітей, чиє психологічне здоров'я так чи інакше потерпає внаслідок повномасштаб-

ного вторгнення РФ та через пов'язаний із ним досвід.

Операційна ціль 1. Простір закладів освіти є безпечним.

Завдання:

- обладнання укриттів та створення комфортного середовища в них;
- створення класів безпеки;
- організація якісного та безпечного харчування;
- забезпечення заходів пожежної безпеки;
- запобігання булінгу та цькуванню;
- забезпечення капітальних ремонтів ЗО, що цього потребують.

Операційна ціль 2. Освітнє середовище закладів освіти є комфортним, дружнім для дитини та сприяє всебічній підтримці учасників освітнього процесу.

Завдання:

- розвиток психологічної служби ЗО; забезпечення інтеграції ВПО в освітній простір регіону;
- створення додаткових умов (підтримки) для дітей, постраждалих внаслідок повномасштабної війни;
- розвиток культури (навичок) неконфліктної комунікації серед учасників освітнього процесу.

Очікуваний результат:

- заклади освіти мають укриття, простір яких є комфортним та пристосованим до перебування учасників освітнього процесу;
- класи безпеки сприяють формуванню здоров'язбережувальних компетентностей;
- психологічна служба закладів освіти спроможна надавати підтримку учасникам освітнього процесу;

Показники:

- 6.1. Комфортне психосоціальне середовище.
- 6.2. Безпечність закладів освіти, учнів та педагогічних працівників.

Стратегічна ціль 2. Нова українська школа забезпечує якісну та конкурентоспроможну освіту, формує ключові компетентності для сучасного життя та самореалізації особистості.

Обґрунтування:

Реформу «Нова українська школа» наразі реалізовано на рівні початкової школи, однак попереду не менш важливі та більш складні її етапи: перехід до реалізації на рівні гімназії (базової середньої освіти), а також впровадження старшої профільної школи. Разом із підтримкою НУШ у початковій школі, наступні етапи реформи потребуватимуть більших ресурсів та більш складних управлінських рішень, пов'язаних із інфраструктурними проектами, розвитком кадрового потенціалу та створенням сучасного, розвивального простору в школах. Окрім глобальних завдань, пов'язаних з реформуванням сфери повної загальної середньої освіти, перед освітянами та управлінцями сьогодні постають й інші виклики. Передусім вони пов'язані з освітніми втратами через тривалі карантинні обмеження та повномасштабну збройну агресію РФ, необхідністю забезпечити сталість освітнього процесу в умовах війни (у т.ч. загроз енергетичній та цивільній інф-

раструктурі), а також важливістю поліпшення якості освіти, особливо за умов дистанційного навчання.

Операційна ціль 1. Мережа закладів освіти є ефективною та спроможною реалізувати концепцію старшої профільної школи.

Завдання:

- реорганізація закладів освіти відповідно до вимог законодавства, розбудова мережі опорних шкіл;
- формування мережі ліцеїв старшої профільної школи;
- створення мережі пансіонів;
- забезпечення підвезенням здобувачів освіти та педагогічних працівників відповідно до потреби.

Операційна ціль 2. Педагогічні працівники вмотивовані до професійної діяльності та розвитку, що допомагає учням досягати кращих результатів навчання.

Завдання:

- навчання педагогічних працівників щодо ефективного використання технологій дистанційного навчання;
- підвищення кваліфікації вчителів у різних суб'єктів освітньої діяльності;
- забезпечення педагогічних працівників комп'ютерною технікою та доступом до платформ дистанційного навчання;
- створення умов для надання якісних послуг педагогічним працівникам центрами професійного розвитку;
- профорієнтація та популяризація педагогічної освіти;
- створення умов для залучення випускників педагогічних спеціальностей до роботи в закладах освіти.

Операційна ціль 3. Сучасний освітній простір є сприятливим для поліпшення якості освіти в регіоні.

Завдання:

- оснащення навчальних кабінетів та лабораторій ЗЗСО;
- розвиток мережі МРЦ, зокрема для сільської місцевості;
- забезпечення закладів освіти та органів управління освітою комп'ютерною технікою;
- забезпечення використання у ЗЗСО швидкісної мережі «Інтернет»;
- створення умов для використання учасниками освітнього процесу платформ дистанцій-

ного навчання;

- створення та підтримка діяльності піклувальних рад.

Очікуваний результат:

- мережа закладів готова до впровадження старшої профільної школи з 2027 року;
- поліпшення якості освіти, зокрема у сільській місцевості.

Показники:

- 1.2. Територіальна та фізична доступність до ЗО.
- 1.3. Мережа закладів освіти.
- 2.1. Умови для підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, постійного професійного розвитку педагогів.
- 2.2. Забезпечення освітніх закладів кваліфікованим персоналом.
- 3.1. Результати освітнього процесу.
- 3.2. Організація освітньої діяльності та освітнього процесу відповідно до стандартів.
- 6.3. Сучасний освітній простір.
- 7.1. Матеріально-технічне забезпечення закладів освіти.
- 7.2. Забезпечення сучасного ІКТ обладнання та інтернету.
- 7.3. Забезпечення енергетичної ефективності будівель закладів освіти.
- 7.4. Будівлі та приміщення закладів освіти.

Стратегічна ціль 3. Доступна освіта відповідає інтересам і потребам здобувачів освіти.

Обґрунтування:

Безбар'єрність та інклюзивність освітнього середовища беззаперечно є важливим чинником забезпечення права людини на отримання доступної освіти. Тож фізична доступність освітньої інфраструктури, а також підтримка та супровід осіб з ООП в освітньому процесі є важливими завданнями Одеського регіону. Зокрема, забезпечення рівного доступу та розвитку дошкільної та позашкільної освіти (що на відміну від шкільної освіти, фінансуються коштом засновників та не отримують субвенцій державного бюджету) не мають залишатися в тіні реформування шкільної освіти. Адже саме ці сфери освіти допомагають здобувачам опанувати унікальні навички та компетентності, що допомагатимуть досягати кращих результатів у навчанні в школі, а також самореалізації у майбутньому.

Операційна ціль 1. Система позашкільної освіти регіону враховує інтереси та запити дітей та підлітків, хлопців та дівчат.

Завдання:

- навчання представників ОМС та ОУО підходам гендерно-орієнтованого бюджетування;
- трансформація позашкільної освіти відповідно до інтересів та запитів дітей та підлітків;
- забезпечення доступу до позашкільної освіти в сільській місцевості;
- навчання та підвищення кваліфікації працівників ЗПО, інформування дітей та підлітків щодо особливостей різних напрямів позашкільної освіти;
- осучаснення матеріально-технічного забезпечення ЗПО; застосування сучасних технологій та методик в освітньому процесі;
- впровадження STEM-освіти на базі ЗПО;
- популяризація роботи регіонального осередку МАН та посилення його матеріального забезпечення.

Операційна ціль 2. Доступна дошкільна освіта забезпечує виховання дітей відповідно до стандартів та є затребуваною серед батьківської спільноти.

Завдання:

- посилення охоплення дітей дошкільною освітою в закладах;
- створення додаткових місць у ЗДО в міській місцевості;
- популяризація дошкільної освіти серед батьківської спільноти;
- оновлення матеріально-технічної бази ЗДО, цифровізація освітнього процесу;
- стимулювання, підтримка та розвиток кадрового потенціалу ЗДО.

Операційна ціль 3. Заклади освіти мають безбар'єрний та інклюзивний освітній простір.

Завдання:

- створення інклюзивних класів та груп в ЗДО відповідно до потреби, забезпечення інклюзивних класів та груп ЗДО асистентами вчителя/вихователя;
- популяризація інклюзивної освіти;
- розвиток мережі ІРЦ, зокрема посилення співпраці з закладами освіти щодо впровадження рівнів інклюзивної підтримки;
- забезпечення безбар'єрного доступу до різних поверхів у закладах освіти.

Очікуваний результат:

- дошкільна освіта є більш доступною в містах та більш розвиненою в сільській місцевості;
- позашкільна освіти, орієнтована на запити та інтереси дітей різного віку та статі, доступна як в міській, так і в сільській місцевості;

- ЗДО, ЗЗСО та ЗПО мають можливість розвинути та модернізувати освітнє середовище;
- заклади освіти є фізично доступними та разом з ІРЦ забезпечують належну підтримку особам з ООП в освітньому процесі.

Показники:

- 1.1. Охоплення навчанням.
- 1.2. Територіальна та фізична доступність до ЗО.
- 1.3. Мережа закладів освіти.
- 6.2. Безпечність закладів освіти, учнів та педагогічних працівників.
- 6.3. Сучасний освітній простір.

7.1. Матеріально-технічне забезпечення закладів

Стратегічна ціль 4. Органи управління освітою в регіоні спроможні ухвалювати ефективні рішення та забезпечувати якісне управління закладами освіти, зокрема закладами професійної (професійно-технічної) освіти.

Обґрунтування:

необхідною умовою ефективної реалізації реформи освіти є спроможність органів управління освітою на регіональному та місцевому рівнях реалізовувати делеговані в межах децентралізації повноваження. Так освітні управління (а також представники ОМС) потребують фахового супроводу та набуття відповідних компетентностей. Водночас дебюрократизація, цифровізація управлінських процесів, поліпшення матеріально-технічного забезпечення є необхідними умовами для розвитку регіональної системи освіти. Завдяки цьому вдасться, зокрема, й розбудувати та популяризувати якісну професійну (професійно-технічну) освіту, яка в умовах війни та післявоєнної відбудови регіону стає надважливим рівнем освіти та запорукою розвитку економіки загалом.

Операційна ціль 1. Сформована система управління освітою спроможна ухвалювати ефективні рішення.

Завдання:

- підвищення кваліфікації представників ОУО;
- налагодження міжмуніципального співробітництва;
- комп'ютеризація та посилення матеріально-технічного забезпечення ОУО територіальних громад;
- цифровізація процесів управління освітою.

Операційна ціль 2. Ефективне управління ЗП(ПТ)О сприяє задоволенню потреб ринку праці регіону та відновлення економіки в умовах та після війни.

Завдання:

- здійснення регіонального замовлення;
- завершення процесів щодо передання ЗП(ПТ)О з державної у комунальну власність;
- здійснення кап. ремонтів та поліпшення матеріально-технічного забезпечення ЗП(ПТ)О;
- підвищення кваліфікації працівників ЗП(ПТ)О;
- популяризація робітничих професій серед населення та в межах профорієнтації в ЗО.

Очікуваний результат:

- ОУО забезпечені належними умовами ефективного функціонування;
- сфера професійної (професійно-технічної) освіти стає більш затребуваною та задовольняє робітників та ринок праці у якості підготовки кваліфікованих робітників.

Показники:

- 2.2. Забезпечення освітніх закладів кваліфікованим персоналом.
- 2.1. Умови для підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, постійного професійного розвитку педагогів.
- 3.2. Організація освітньої діяльності та освітнього процесу відповідно до стандартів.
- 5.1. Сформованість ефективних органів УО.
- 5.2. Взаємодія органів влади з громадськістю, учасниками освітнього процесу з питань управління освітою.
- 5.3. Прозорість та відкритість роботи органів управління освітою.

7. Система моніторингу та оцінювання результативності

Реалізувати Стратегію розвитку освіти Одеської області заплановано протягом 2023–2027 років.

На підставі визначених стратегічних та операційних цілей Департамент освіти і науки

Одеської ОДА затверджує дорожню карту щодо реалізації Стратегії розвитку освіти Одеської області в тримісячний строк з моменту її схвалення, забезпечує її виконання на засадах відкритості та прозорості.

Етапність реалізації Стратегії розвитку освіти Одеської області визначається відповідною дорожньою картою.

Реалізація Стратегії розвитку освіти Одеської області забезпечується в межах компетенції спільними зусиллями державних органів, органів міс-

цевого самоврядування та громадськості.

Система моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональної стратегії в сфері освіти передбачає щорічне звітування відповідно до уніфікованої системи критеріїв та індикаторів розвитку освіти (Додаток 1).

8. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії —

Реалізація Стратегії розвитку освіти Одеської області здійснюватиметься за кошти держав-

ного і місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Уніфіковані критерії та індикатори розвитку освіти

Критерій : 1. Доступність освіти

Показник: 1.1. Охоплення навчанням

1.1.1. % учнів з особливими освітніми потребами, які навчаються в ЗО в інклюзивних класах (від загальної кількості учнів з особливими освітніми потребами).

1.1.2. % дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних групах (від загальної кількості вихованців ЗДО з особливими освітніми потребами).

1.1.3. % дітей 3-5 річного віку, які проживають на відповідній території та відвідують ЗДО.

1.1.4. % учнів, що відвідують гуртки, секції, клуби, культурно-освітні, спортивно-оздоровчі, науково-пошукові об'єднання на базі ЗЗСО.

1.1.5. % дітей, що відвідують заклади позашкільної освіти.

1.1.6. % дітей з особливими освітніми потребами, які отримують послуги в ІРЦ.

1.1.7. % учнів, які охоплені спеціалізованою освітою.

1.1.8. % дітей шкільного віку (від кількості тих, які проживають на відповідній території), які відвідують ЗЗСО цієї громади.

1.1.9. % учнів 1-4 класів, які відвідують групи подовженого дня.

1.1.10. % випускників 9-х класів, які одержали базову загальну середню освіту і продовжують навчання для здобуття повної загальної середньої освіти в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Показник: 1.2. Територіальна та фізична доступність до ЗО

1.2.1. % ЗО із забезпеченою архітектурною доступністю для маломобільних груп населення та осіб з особливими освітніми потребами (пандуси, поручні, ліфти/підйомники, спеціально обладнані туалети, безперешкодний доступ до поверхів будівлі).

1.2.2. % учнів, яким забезпечено підвезення до ЗЗСО і назад (від потреби).

1.2.3. % вчителів, яким забезпечено підвезення до ЗЗСО і назад (від потреби).

1.2.4. % учнів (від потреби), яким забезпечено підвезення до ЗО і назад, спеціально обладнаними автобусами для перевезення осіб з порушенням зору, слуху, опорно-рухового апарату та інших маломобільних груп населення.

1.2.5. % маршрутів шкільних автобусів, які проходять автомобільними дорогами, які мають тверде покриття.

Показник: 1.3. Мережа закладів освіти

1.3.1. % ЗЗСО, у яких кількість учнів перевищує проєктну потужність;

- 1.3.2. % ЗДО, у яких кількість вихованців перевищує проєктну потужність;
- 1.3.3. % ЗЗСО, у яких кількість учнів менша за проєктну потужність;
- 1.3.4. % ЗДО, у яких кількість вихованців менша за проєктну потужність;
- 1.3.5. % наповнюваності класів (середня наповнюваність класів відносно максимальної кількості учнів, визначених законодавством);
- 1.3.6. % наповнюваності інклюзивних груп в ЗДО;
- 1.3.7. % наповнюваності інклюзивних класів в ЗЗСО;
- 1.3.8. к-сть дітей у ЗДО у розрахунку на 100 місць;
- 1.3.9. % ЗО, у яких фактична наповнюваність класів більша, або дорівнює розрахунковій наповнюваності класів;
- 1.3.10. % наповнюваності груп, гуртків, секцій, клубів, культурно-освітніх, спортивно-оздоровчих, науково-пошукових об'єднань у ЗПО/ЗЗСО (середня наповнюваність відносно максимальної кількості учнів/вихованців, визначених законодавством);
- 1.3.11. % малокомплектних ЗЗЗО від загальної кількості ЗЗСО в громаді;
- 1.3.12. % ЗЗСО, у яких організовано двозмінне навчання;
- 1.3.13. % учнів, які навчаються в другу зміну (від загальної кількості учнів);
- 1.3.14. % класів-комплектів від загальної кількості класів початкової школи.

Критерій: 2. Кадровий потенціал

Показник: 2.1. Умови для підвищення кваліфікації педагогічного персоналу, постійного професійного розвитку педагогів

- 2.1.1. % програм підвищення кваліфікації, що оприлюднені на сайті ІППО;
- 2.1.2. % громад області, педагогічні працівники яких отримують послуги ЦПРПП;
- 2.1.3. наявність інформації на сайті ОУО про можливість педагогічних працівників підвищити кваліфікацію в інших суб'єктів освітньої діяльності, окрім ІППО (%), (наявність освітнього ринку послуг з підвищення кваліфікації педпрацівників);
- 2.1.4. % педагогічних працівників, які підвищили кваліфікацію в ІППО;
- 2.1.5. % педагогічних працівників, охоплених регіональними програми мотивації педагогів (доплати, премії, стажування молоді тощо);
- 2.1.6. % реалізованих регіональних програм щодо розвитку освіти.

Показник: 2.2. Забезпечення освітніх закладів кваліфікованим персоналом

- 2.2.1. % вчителів, які викладають навчальні предмети інваріантного складника навчального плану і мають відповідну фахову освіту;
- 2.2.2. % від потреби практичних психологів, соціальних педагогів, які працюють з дітьми з ООП;

2.2.3. % від потреби асистентів учителя, які працюють з дітьми з ООП за умови інклюзивного навчання;

2.2.4. % від потреби асистентів вихователя, які працюють з дітьми з ООП за умови інклюзивного навчання;

2.2.5. % вакантних посад (педагогічні працівники);

2.2.6. % учителів, які успішно пройшли сертифікацію;

2.2.7. % вчителів-експертів, які пройшли навчання та залучаються до проведення інституційних аудитів;

2.2.8. % педагогічних працівників, які мають середній і вище рівень володіння цифровою компетентністю;

2.2.9. частка вчителів, які викладають 3 і більше предметів;

2.2.10. розподіл вчителів за віком: до 30 років включно, 31–40 років, 41–50 років, 51–54 роки, 55–60 років, понад 60 років.

Критерій: 3. Результативність освіти

Показник: 3.1. Результати освітнього процесу

3.1.1. % осіб, що досягають достатнього рівня з української мови за результатами ДПА базової середньої/повної ЗСО;

3.1.2. % осіб, що досягають достатнього рівня з математики за результатами ДПА базової середньої/повної ЗСО;

3.1.3. % ЗО, у яких сформована внутрішня система забезпечення якості освіти;

3.1.4. % ЗПТО, що впроваджують елементи дуальної форми освіти;

3.1.5. % працевлаштованих випускників за здобутою професією, що навчалися за бюджетні кошти.

Показник: 3.2. Організація освітньої діяльності та освітнього процесу відповідно до стандартів

3.2.1. % ЗО, управлінські та освітні процеси яких оцінено на достатній та високий рівень за результатами інституційного аудиту (від загальної кількості, які пройшли інституційний аудит);

3.2.2. % ЗО, які оприлюднюють результати щорічного самооцінювання.

Критерій: 4. Фінансування

Показник: 4.1. Використання освітньої субвенції

4.1.1. % видатків на оплату праці ЗСО з розрахунку на 1 учня відносно середнього показника по Україні;

4.1.2. % видатків на оплату праці ЗСО з розрахунку на 1 учня відносно середнього показника по області;

4.1.3. % покриття видатків на заробітну плату в ЗСО за кошти освітньої субвенції;

4.1.4. % видатків на 1 учня відносно середнього показника по Україні;

4.1.5. % видатків на 1 учня відносно середнього показника по області;

4.1.6. % освоєння субвенції НУШ;

4.1.7. % освоєння субвенції на інклюзію.

Показник: 4.2. Видатки на освіту, що забезпечують освітній процес і розвиток освіти

4.2.1. % коштів на освіту в структурі місцевого бюджету;

4.2.2. % власних коштів у структурі видатків на загальну середню освіту;

4.2.3. % видатків на харчування в структурі видатків на загальну середню освіту;

4.2.4. утримання 1 кв.м площі ЗЗСО;

4.2.5. % коштів у структурі видатків на надання загальної середньої освіти, що становлять видатки на дидактичні матеріали;

4.2.6. % видатків капітального характеру в структурі видатків на надання загальної середньої освіти;

4.2.7. % видатків на професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічного персоналу у в структурі видатків на освіту.

Показник: 4.3. Залучення додаткових коштів з джерел, не заборонених законодавством

4.3.1. % коштів спеціального фонду в структурі видатків на освіту.

Критерій: 5. Сформованість системи управління освітою

Показник: 5.1. Сформованість ефективних органів УО

5.1.1. Забезпеченість ОУО кваліфікованими кадрами, %.

5.1.2. % ОУО, у сфері компетенції яких є виключно управління освітою.

Показник: 5.2. Взаємодія органів влади з громадськістю, учасниками освітнього процесу з питань управління освітою

5.2.1. % ухвалених управлінських рішень за результатами консультацій з громадськістю;

5.2.2. % реалізованих громадських проєктів, спрямованих на освіту (від кількості проєктів-переможців у бюджеті участі);

5.2.3. наявність результатів діяльності (соціальних проєктів, заходів тощо), які підтверджують дієвість органів учнівського самоврядування;

5.2.4. наявність результатів діяльності (соціальних проєктів, заходів тощо), які підтверджують дієвість органів батьківського самоврядування;

5.2.5. % ЗО, якими опікуються піклувальні/піклувальна (наглядова) ради/рада;

5.2.6. наявність результатів діяльності (соціальних проєктів, заходів тощо), які підтверджують дієвість піклувальних рад;

Показник: 5.3. Прозорість та відкритість роботи органів управління освітою

5.3.1. Доступ до публічної інформації на сторінці ОУО, відповідно до вимог законів України «Про доступ до публічної інформації» та «Про відкритість використання публічних коштів»;

5.3.2. % ЗО, які забезпечують відкритість та доступність інформації відповідно до вимог ст. 30 Закону України «Про освіту» на сайті ЗО/ОУО;

5.3.3. % ОМС, які оприлюднюють офіційну звітність про всі отримані та використані кошти, а також перелік і вартість товарів, робіт, послуг, спрямованих на потреби кожного із заснованих ними закладів освіти, та інші видатки у сфері освіти;

5.3.4. % ЗО, які мають вебсайт.

Показник: 5.4. Розроблення стратегії розвитку на всіх рівнях управління

5.4.1. Наявність у стратегії розвитку (області/громади) цілей щодо розвитку освіти.

5.4.2. % досягнення цілей щодо розвитку освіти, визначених у стратегії розвитку області, за відповідний період.

Показник: 5.5. Забезпечення позитивного іміджу органів управління освітою та закладів освіти

5.5.1. % учасників освітнього процесу, які підтверджують відсутність корупції в закладі освіти (за результатами анкетування);

5.5.2. % учасників освітнього процесу, які заявляють про дотримання принципів академічної доброчесності в закладі освіти (за результатами анкетування);

5.5.3. % учасників освітнього процесу, які мають позитивну думку щодо організації управлінських процесів в ОУО/закладі освіти (за результатами анкетування).

Критерій: 6. Комфорт і безпека

Показник: 6.1. Комфортне психосоціальне середовище

6.1.1. % здобувачів освіти та педагогічних працівників, які вважають освітнє середовище безпечним і комфортним (за даними опитування).

6.1.2. Співвідношення ухвалених рішень, проведених заходів до кількості звернень щодо проявів дискримінації, цькування, %.

Показник: 6.2. Безпечність закладів освіти, учнів та педагогічних працівників

6.2.1. % ЗО, які забезпечують медичне обслуговування учнів;

6.2.2. % ЗО, які отримали позитивний висновок ДСНС щодо забезпеченості засобами пожежної безпеки;

6.2.3. % ЗО, у яких впроваджено НАССР (отримали позитивний висновок Держспоживслужби);

6.2.4. % ЗО, що створили безпечне користування мережею «Інтернет» (збереження персональних даних учасників освітнього процесу, контент-фільтри, оновлені антивірусні програми, моніторинг шкільних сайтів ЗО тощо);

6.2.5. % учнів, які задоволені умовами раціонального харчування до загальної кількості учнів, які хар-

чуються (опитування);

6.2.6. % вчителів та учнів, які взяли участь у навчаннях щодо дій у надзвичайних ситуаціях, до загальної кількості вчителів та учнів ЗО;

6.2.7. % ЗО, у яких територія та приміщення недоступні для несанкціонованого доступу сторонніх осіб.

Показник: 6.3. Сучасний освітній простір

6.3.1. % ЗО, у яких комплексно забезпечено комфортний простір (наявність зон активного та пасивного відпочинку для учнів, меблі, санітарні приміщення);

6.3.2. % ЗО, що осучаснили бібліотеки, створили медіатеки тощо;

6.3.3. % ЗО, у яких облаштовано ресурсні кімнати;

6.3.4. % ЗО з облаштованими вчительськими (з зонами для роботи та відпочинку).

Критерій: 7. Матеріально-технічне забезпечення

Показник: 7.1. Матеріально-технічне забезпечення закладів

7.1.1. % ЗО з обладнаними лабораторіями та кабінетами, відповідно до вимог;

7.1.2. % закладів освіти із спортзалами до загальної кількості закладів на відповідній території.

Показник: 7.2. Забезпечення сучасного ІКТ обладнання та інтернету

7.2.1. % ЗО, у яких всі класи приєднані до швидкісної мережі «Інтернет»/Wi-Fi (не менше 100 М/бт);

7.2.2. кількість учнів на 1 комп'ютер;

7.2.3. % ЗО, які забезпечені ІКТ засобами не старіших 5 років;

7.2.4. % ЗО, які мають обладнання для проведення дистанційного навчання в синхронному режимі;

7.2.5. % вчителів, забезпечених персональною комп'ютерною технікою.

Показник: 7.3. Забезпечення енергетичної ефективності будівель закладів освіти

7.3.1. % ЗО, у яких проведено комплексну термомодернізацію (дах, стіни, вікна, двері тощо);

7.3.2. % витрат на оплату комунальних послуг і енергоносіїв в обсязі видатків загального фонду місцевого бюджету на освіту;

7.3.3. % ЗО з впровадженою системою енергоменеджменту.

Показник: 7.4. Будівлі та приміщення закладів освіти

7.4.1. % закладів освіти, у яких проведено капітальний ремонт (не пізніше 5 років).

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

